

Leirikoulu

*50 vuotta yhdessä koettuja elämyksiä,
oppimista ja yhteisöllisyyttä.*

Suomen leirikouluyhdistys – Lägerskolföreningen i Finland ry

Sisällysluettelo

<i>Lukijalle</i>	<i>5</i>
<i>Leirikoulun taustaa.....</i>	<i>6</i>
<i>Tästä kaikki alkoi.....</i>	<i>9</i>
<i>Epävirallista leirikoulutoimintaa 1960-luvulla</i>	<i>10</i>
<i>Kouluhallituksessa heräillään.....</i>	<i>12</i>
<i>Leirikouluyhdistys perustettiin</i>	<i>13</i>
<i>Kurssit ja seminaarit.....</i>	<i>15</i>
<i>Suuntaa etsitään</i>	<i>16</i>
<i>Kouluhallituksesta vihreää valoa</i>	<i>18</i>
<i>Liikkuva leirikoulu kokeiluprojektina</i>	<i>21</i>
<i>Nuorisokeskukset avaavat ovensa</i>	<i>22</i>
<i>Yhdistykselle oma leirikoulukeskus?.....</i>	<i>23</i>
<i>Tavoite koulun ulkopuolisesta opetuksesta sai lain voiman.....</i>	<i>23</i>
<i>Poliittisia päättäjiä lähestyttiin</i>	<i>25</i>
<i>Julkaisutoimintaa kehitetään.....</i>	<i>26</i>
<i>Yhdistys juhlii 10-vuotista taivaltaan</i>	<i>29</i>
<i>Kodin ja koulun yhteistyö käynnistyy</i>	<i>30</i>
<i>Ympäristökasvatus nousee keskiöön.....</i>	<i>31</i>
<i>Katseet kääntyvät metsään.....</i>	<i>33</i>
<i>Säännöt uudistuvat ja toiminnanjohtaja aloittaa</i>	<i>34</i>
<i>VR:n kädenojennus leirikouluryhmille</i>	<i>35</i>
<i>Oma leirikoulukeskus taas kiikarissa.....</i>	<i>36</i>
<i>Broby valmistautuu leirikoulutoimintaan</i>	<i>39</i>

<i>Ympäristöministeriö kiinnostui leirikouluista</i>	<i>40</i>
<i>Metsäopetusta ja ympäristökasvatusta kehitetään.....</i>	<i>41</i>
<i>Katse kohti Suomenlinnaa</i>	<i>43</i>
<i>Uudet opetussuunnitelman perusteet innostavat.....</i>	<i>44</i>
<i>Kahden keskuksen ylläpito vaikeuksissa</i>	<i>45</i>
<i>Maaailmanperintökohdetta alettiin hyödyntää.....</i>	<i>46</i>
<i>Yhteistyö Suomen nuorisokeskusyhdistyksen kanssa alkaa</i>	<i>47</i>
<i>Hostellin hallinto siirtyy Suomen nuorisokeskusyhdistykselle</i>	<i>48</i>
<i>Broby pannaan myyntiin</i>	<i>49</i>
<i>Outdoor Education-verkosto (LYKE) syntyy</i>	<i>50</i>
<i>Leirikoululähettiläs-projekti polkaistiin käyntiin</i>	<i>51</i>
<i>Uudet opetussuunnitelmat tukevat leirikoulua</i>	<i>52</i>
<i>Yhdistys täyttää 40 vuotta!.....</i>	<i>54</i>
<i>Suomenlinnan leirikoulut omissa käsissä!</i>	<i>55</i>
<i>Nuorisoryhmät löysivät Hostel Suomenlinnan!.....</i>	<i>56</i>
<i>Koronan kourissa hallitus pienenee</i>	<i>58</i>
<i>Strategia ja visiot luodaan</i>	<i>59</i>
<i>Nuorisotyötä kehitetään.....</i>	<i>60</i>
<i>Kansainvälinen toiminta vilkastuu</i>	<i>61</i>
<i>Leirikoulut nyt ja tulevaisuudessa.....</i>	<i>62</i>

ISBN 978-952-88-1181-7
Taitto- ja painopaikka: Copy-Set
Helsingissä 2025

Lukijalle

Leirikoulutoiminta alkoi virallisesti maassamme uusien peruskoululakien myötä 1980. Leirikouluja oli tosin järjestetty jo 1960-luvulta alkaen epävirallisesti muutamien, lähinnä yksityisten oppikoulujen toimesta. Tämä epävirallinen toiminta sai kuitenkin huomiota silloisessa Kouluhallituksessa, joka päätti yhdessä pienen opettajaryhmän kanssa perustaa yhdistyksen vauhdittamaan leirikoulun saamista viralliseksi osaksi koulujen opetus- ja kasvatustehtävää. Näin syntyi Suomen leirikouluyhdistys 20.11.1975. Perustettu yhdistys haki voimakkaasti vaikutteita muista pohjoismaista, jotka olivat leirikoulutoiminnassa jo paljon pidemmällä

Leirikoulutoiminta on saanut vuosien varrella monet opettajat innostumaan ja se on myös antanut paljon tuhansille oppilaille. Tämä kaikki siitä huolimatta, että leirikoulua ei arvosteta viranomaisten taholta siinä määrin, että siitä aiheutuva ylimääräinen työ korvattaisiin opettajille nykyistä paremmin. Leirikoulujen järjestämisessä on lisäksi turhan paljon yhdenvertaisuusongelmia, koska riittävän kattavaa ohjeistusta ei ole satavilla. Meille olisi hyvänä mallina Norjan leirikoulut. Siellä jokaiselle peruskoululaiselle taataan pääsy leirikouluun ainakin kerran kouluaikanaan.

Tämä Suomen leirikouluyhdistyksen historiikki on samalla myös leirikoulutoimintamme läpileikkaus aina 1975-luvulta alkaen. Kehityksen päälinjat alkoivat siitä, että piti saada aikaan koululaki, joka tunnisti koulun ulkopuolella tapahtuvan opetuksen. Sen jälkeen tarvittiin opettajien koulutusta ja leirikoulukohteita. Tällä hetkellä keskitytään vahvasti leirikoulun sisällöllisiin kysymyksiin, joista etenkin yhteisöllisyys on noussut kärkeen.

Tämän historiikin painatusta ovat tukeneet lukemattomat yksityiset henkilöt. Ruotsinkielisen osan käännöstä on tukenut Svenska Litteratursällskapet rf. Käännöksen tekivät Thina Wikström ja Benita Björkell. Kiitän kaikkia tukijoita, yhdistyksemme toiminnassa mukana olleita aktiiveja sekä niitä tuhansia oppilaita ja opettajia, jotka ovat vierailleet leirikouluissamme.

Kuvat ovat SLY:n kuva-arkistosta.

Helsingissä 25.9.2025

Juha Kuronen

Leirikoulun taustaa

Ajatus koulun ulkopuolella tapahtuvasta opetuksesta ei ole suinkaan uusi. Jo kauan ennen kouluja, oppikirjoja ja koulutettuja opettajia oli olemassa kokemukseen ja elämyksiin perustuvaa opetusta. Tämä tieto periytyi sukupolvelta toiselle ja leirikoulutoiminta sekä muu koulun ulkopuolella tapahtuva opetus perustui vahvasti sosiaalisiin, kulttuurisiin ja myös filosofisiin tekijöihin. Filosofisella tasolla voidaan koulun ulkopuolella tapahtuvan opetuksen elementtejä havaita esimerkiksi Rousseau ja Pestalozzin toiminnoissa 1700-luvulla. Rousseau ajatus on hyvin mielenkiintoinen ja sopii vielä tänäinkin leirikoulun ajatusmaailmaan: *”Tärkein opettajamme on jalkamme, kätemme ja silmämme. Niiden korvaaminen oppikirjoilla on vain hätäratkaisu.”* Pestalozzi piti omalla maatilallaan kotikoulua, joka perustui toimintaan ja elämyksiin. Normaalin, teoreettisen opetuksen lisäksi oppilaat saivat käytännön tietoa maataloudesta, kotitaloudesta ja käsityöstä. Sekä Rousseau että Pestalozzi pitivät tärkeänä, että opetus ei tapahdu pelkästään luokkahuoneessa. Varsinkin Pestalozzin opetusmetodeissa on runsaasti samoja piirteitä, kuin nykypäivän leirikoulussa.

Metsä on alusta alkaen ollut tärkeä leirikoulukohde.

Tiedetään, että ehkä ensimmäinen varsinainen leirikoulu Euroopassa järjestettiin Englannissa vuonna 1906. Pian tämän jälkeen syntyi kartanoihin ja muihin historiallisiin kohteisiin sijoitettuja leirikouluja nimellä ”Field Study Centres”. Hieman myöhemmin, 1920-luvulla perustettiin Sak-

saan leirikouluja nimikkeellä ”Schullandheime”. Amerikassa toteutettiin jo 1900-luvun alkupuolella progressiivista kasvatusta, johon liittyi vahvasti tavoite laajentaa oppimisympäristöjä koulun ulkopuolelle. Tämä toiminta laajeni vähitellen leirikoulutoiminnaksi. Tanskan ensimmäinen leirikoulu pidettiin 1929 ja sen jälkeen perustettiin leirikoulukeskuksia eri puolille maata, usein vanhempien toimesta. 1930-luvulla ruvettiin Norjassa kokeilemaan leirikoulutoimintaa ja Ruotsissa vuodesta 1941. Kaikissa näissä pohjoismaissa leirikoulu oli myös saanut sijan koululaissa ja se katsottiin yhdeksi opetusmuodoksi.

Suomessa leirikoulu sai alkunsa pohjoismaisella oppilas- ja opettajavaihdolla, jota toteuttivat keskenään esimerkiksi Porvoon ruotsalainen lyseo ja Jyllannin katedraalikoulu 1960-luvulla. Porvoon suomalainen lyseo oli myös jonkin verran toiminnassa mukana. Oppilaat asuivat toistensa kodeissa ja suorittivat opintokäyntejä. Ruotsalaiset Bromma-Blackebergin oppilaat olivat leirikoulussa Porvoon kansanopistossa. Oppilas- ja opettajavaihto Loviisan oppikoulujen ja Hillerödin välillä päätyi lopulta aitoihin leirikouluihin. Hillerödissä suomalaiset oppilaat asuivat leirikoulukeskuksessa ja tekivät opintokäyntejä Fredriksborgin linnaan, satamaan, museoihin sekä pyökkimetsään.

Leirikouluja on myös järjestetty ystävyyskaupunkien Århus, Göteborg, Bergen ja Turku välillä. Syksyllä 1970 tällainen leirikoulu järjestettiin Turun Ruissalossa ja vuotta myöhemmin Brinkhallin kartanossa Kaksikerrassa. Osanottajat olivat Tanskasta, Norjasta, Ruotsista ja Suomesta. Suomalaiset olivat Pansion yhteiskoulusta ja Svenska klassiska lyceumista. Tämä toiminta jatkui nimellä ”Internordiska lägerskola” mainituissa ystävyyskaupungeissa. Leirikouluun osallistuu kaupunkien kustantamina kahdeksannen ja yhdeksannen luokan oppilaita. Toiminta jatkuu edelleen.

Koulun tasolla leirikoulu levisi Suomessa 1960-luvulla ympäri maata joihinkin, lähinnä yksityisiin oppikouluihin. Pääkaupunkiseudulla tällaisia olivat esimerkiksi Munkkivuoren yhteiskoulu, Mäkelänrinteen yhteiskoulu, Helsingin suomalainen yhteiskoulu, Matinkylän keskikoulu, Rudolf Steiner-koulu, Vantaan yhteiskoulu sekä Märtdensdals skola. Myös muutamat Turun oppikoulut ovat järjestäneet jo 1960-luvulla leirikouluja. Monet leirikoulut on järjestetty muissa maissa, kuten Ruotsissa ja Kreikassa. Hanasaaren kulttuurikeskuksen johtaja Anna-Maija Marttinen on vuosina 1976–1981 järjestänyt joka vuosi yhteispohjoismaisen leirikoulun suomalaisten ja ruotsalaisten yhdeksäsluokkalaisten kesken. Kontakteista on vastannut Pohjola-Norden ry.

Pohjanmaan ruotsinkielisillä ja kaksikielisillä alueilla järjestettiin useita leirikouluja 1970-luvulla. Erityisen säännöllisesti Pietarsaaren ruotsinkielisen ala-asteen 5–6 luokka piti leirikoulua Äkäslompolossa. Kouluhallituksen suuri kysely kunnille 1972 antoi tuloksen, jossa 29 koulua vastasi myöntävästi kysymykseen olivatko koulut järjestäneet leirikouluja. Näiden joukossa oli 11 kansalaiskoulua, 4 peruskoulua, 2 kansanopistoa ja 21 oppikoulua. Leirikoulu oli selvästi leviämässä hitaasti mutta varmasti yli maan ainakin muutamaiin pisteisiin. Vaikeutena oli se, että koululakimme ei tuntenut lainkaan leirikoulua. Tosin se jossain mielessä tunsikin käsitteet opintokäynti ja opintoretiretki, joista leirikoulunkin ohjelma pääosin koostuu. Näistä Kouluhallitus oli antanut runsaasti ohjeita. Niiden mukaan rehtorilla on vastuu opintoretkestä, jonka tuli aluksi suuntautua omaan kotikuntaan ja vasta myöhemmin kauemmas.

Koska kansakoulu- ja peruskoululainsäädäntö ei tuntenut leirikoulua, asetti Kouluhallitus 1972 työryhmän tutkimaan leirikoulua muissa pohjoismaissa ja sen soveltuvuutta Suomeen. Työryhmä teki kokonaista kymmenen ehdotusta koululainsäädännön muuttamiseksi. Se koski uutta moment-

Pietarsaarelaiset oppilaat lepäävät vaelluksella Äkäslompolossa

tia kansakoululain 4 §:ään: ”Oppilaille voidaan koulun työaikana järjestää opetusta myös koulun ulkopuolella niin kuin tässä laissa ja asetuksella siitä säädetään”. Samaa muutosta ehdotettiin myös tulevaan peruskouluasetuksen 5 §:ään. Ehdotetut muutokset eivät aluksi näyttäneet toteutuvan monestakin syystä. Yhtenä niistä olivat taloudelliset syyt ja se, että leirikoulu oli vielä 1970-luvun alussa lähes tuntematon käsite. Tästä on hyvänä esimerkkinä Kouluhallituksen yleiskirje 20.1.1972 N:o 242. Siinä todetaan, että **opintoretki** on yksi koulun työmuodoista ja oppikouluissa siihen saadaan käyttää yksi työpäivä lukuvuodessa. Lisäksi kirjeessä todetaan, että opintoretket on suunnattava ensisijaisesti oman tai lähikunnan alueelle Ulkomaille tehtävään opintoretkeen saa käyttää enintään neljä päivää, joista enintään yksi on koulun työaikaa (retkipäivä). Saman vuoden syksyllä Kouluhallitus lähetti vielä yleiskirjeen N:o 8092, jossa kehoitetaan kouluja mahdollisuuksien mukaan järjestämään syksyllä marja- ja sieniretkiä. Niitä suositetaan erityisesti kotitalouden ja biologian opettajien yhteisesti suunnitelluiksi. Näistä esimerkeistä on vielä jonkin verran matkaa leirikouluun, mutta koulun ulkopuolella tapahtuvaan opiskeluun näytettiin jo vihreää valoa.

Ruotsissa ja Tanskassa oltiin jo pidemmällä, sillä opettajille maksettiin leirikoulussa päivärahan ohella ns. palvelulisää. Ruotsissa 1975 se oli 53 Skr vuorokaudessa. Tanskassa rautatiematkat olivat leirikoulutyhmille ilmaisia. Lisäksi 1975 Tanskassa saatiin kunnan kouluohjesääntö, joka määräsi, kuinka monta päivää jokaisella luokkatasolla oppilaan **on osallistuttava** leirikouluun. Suomessa vielä tuohon aikaan leirikoulutoiminta oli ”villää”. Joku kunta maksoi leirikoulusta tietyn summan, mutta alusta alkaen täällä lähdettiin siitä, että luokka hankkii pääosan kustannuksista itse esimerkiksi järjestämällä diskoja tai myyjäisiä. Tämä toimintamuoto jatkuu edelleen. Lisäksi leirikoulun järjestämiseen tarvittiin lääninhallituksen kouluosaston lupa.

Tästä kaikki alkoi

Leirikoulutoiminnan mallit saimme 1970-luvulla pääasiassa Tanskasta ja Norjasta. Näissä maisa leirikoulu oli kuulunut opetussuunnitelmiin jo useita vuosia. Ruotsissa leirikoulut ovat olleet opetussuunnitelmissa vähemmän aikaa. Leirikouluväki sai siellä ensimmäisen potkun oman yhdistyksen perustamiseen vasta Ammarnäsin pohjoismaisessa seminaarissa 13.9.1974. Läsnä tuossa tapaamisessa oli viisi kansakoulun opettajaa ja kaksi Uumajan opettajakorkeakoulun edustajaa. Yksi opettajista oli suomalainen Björn Björklund Vaasasta. Hänen mukanaan ajatus **leirikoulu-yhdistyksen** perustamisesta rantautui myös Suomeen Åbo Akademin opettajanvalmistuslaitoksen harjoittelukouluun Vaasaan. Ajatuksen yhdistyksen perustamisesta ja toiminnan saamisesta myös Suomen koululakiin otti innolla vastaan **Jarl Streng**, joka toimi Vaasan harjoittelukoulun didaktiikan lehtorina. Tästä käynnistyi leirikoulutoiminnan virallinen syntyhistoria.

Kouluhallituksen ruotsinkielisen osaston toimistopäällikkönä oli samaan aikaan **Jarl Stormbom**, joka oli vahvasti kannattamassa leirikoulutoiminnan virallistamista opetussuunnitelmissa. Kouluhallituksessa oli hänen johdolla vuosina 1972–74 leirikoulukysymyksiä pohtinut työryhmä, joka selvitti kouluihin tehdyllä kyselyllä leirikoulun ja muun koulun ulkopuolella annettavan opetuksen laajuutta ja merkitystä. Tuloksena oli, että lukuvuonna 1971–72 järjestettiin maassamme yli 800 opintoretkeksi katsottavaa toimintaa, joiden kesto oli 1-8 päivää. Samalla todettiin, että leirikouluksi katsottavaa toimintaa on ollut ruotsinkielisissä kouluissa paljon enemmän kuin suomenkielisissä. Kouluhallituksen tarkoitus oli järjestää myös kaksi leirikoulukokeilua. Yksi ala-asteen ja yksi yläasteen luokille.

Kokeilusuunnitelma käsitti seuraavat kohdat:

Koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu tapahtuu ongelmakeskeisesti ja on eri oppiaineita integroivaa opetusta. Ongelmakeskeisesti ja omakohtaiseen konkreettiseen kokemukseen perustuen analysoidaan yhteiskunnan toimintaa, elinkeino-, tuotanto-, ja kulttuurielämää sekä ihmisten asemaa, toimintaa ja vaikutusmahdollisuuksia yhteisössään, sekä luonnon ja ihmisen vuorovaikutusta ympäristöön.

Kokeilu kestää viisi päivää ja siihen kuuluu majoittuminen, kuljetukset, opintoretket, opintokäynnit, vapaa-ajan toiminta, sekä erilaiset opiskelun työtavat, ryhmätyö, yksilöllinen työ kentällä sekä töiden tulosten esittely. Ennakkovalmistelut suoritetaan koulussa opettajien ja oppilaiden yhteistyönä. Työtehtävät liittyvät yhteiskuntaan ja luontoon orientoiviin aiheisiin kokonaisvaltaisen ongelman puitteissa. Työtehtäviä suoritettaessa käytetään apuna myös muita oppiaineita, kuten äidinkieltä, kuvaamataittoa, käsitöitä ja matematiikkaa.

Lisäksi kokeiluun osallistuvien piti esitellä erilaisia konkreettisia työtehtäviä sekä käytettävissä olevia työtapoja. Kokeilijoiden olisi tehtävä myös kustannusarvio ja laadittava raportointisuunnitelma. Oppilailta piti saada myös palautteita esimerkiksi seuraavista asioista:

Miten leirikoulu vaikuttaisi oppilaiden koulumotivaatioon, heidän keskinäisiin suhteisiinsa, suhteeseen opettajaan ja opettajiin, suhteeseen koulunkäyntiin, mitä aineita leirikoulu koski, millaisia tuntijärjestelyjä se aiheutti ja miten opettajan työ muuttui leirikoulussa.

Valitettavasti tämä hieno kokeilu peruttiin loppumetreillä, sillä Kouluhallituksessa todettiin, että epävirallista leirikoulutoimintaa on jo niin runsaasti, että siitä saadaan tarvittavat tiedot.

Epävirallista leirikoulutoimintaa 1960-luvulla

Kuten edellä todettiin, ennen virallista leirikoulutoimintaa, oli maassamme lukuisia, lähinnä yksityisten koulujen järjestämiä leirikoulujaksoja. Tässä on niistä muutamia esimerkkejä:

Leirikoulukokeilu Munkkivuoren yhteiskoulussa (Helsinki)

Tämä kokeilu alkoi Munkkivuoren yhteiskoulun ja Suomen Kasvatusopillisen yhdistyksen yhteistyönä ja toteutettiin mainitun yhdistyksen kurssikeskuksessa Pälkäneen Mallasmäessä keväällä 1972 ja sen jälkeen viitenä keväänä. Koulun rehtori Jouko Haavisto oli mainitun yhdistyksen puheenjohtaja. Leirikoulun ohjelmiin kuului luovaa työskentelyä, musiikkia, suullista ilmaisua, vieraiden kielten opiskelua, valokuvausta sekä Pälkäneen historiaan tutustumista. Seuraavassa muutamia otteita oppilaiden muisteloista:

”Navetassa oli paljon lehmii ja pieniä vasikoita. Jokaisen lehmän pään yläpuolella oli sen nimi ja syntymäaika. Leirikoulun tarkoituksena oli se, että voi tutustua luontoon ja se on hyvä asia”.

(Pirketta Bergström 2B)

”Toisena leirikoulupäivänä syntyi Mallasmäki-blues niin, että laulun sanat koottiin oppilaiden kirjoittamista säkeistöistä, joihin musamaikka keksi sävelen”. (Christa Sirén 2B)

”Me improvisoimme leirikoulussa aika paljon. Meidät jaettiin ryhmiin ja annettiin aihe. Yksi oli sellainen, jossa ilmansuunnat tapaavat. Neljä ryhmää edustivat kukin omaa pääilmansuuntaa, joiden piti esittää millaista heidän ilmansuunnassa oli ja keitä siellä asuu.” (Hannele Saarenvirta 2B)

”Yks’ päivä meille ilmoitettiin, että me päästään leirikouluun – Ajatella, me 2B päästään leirikouluun!!”. (Heli Hattunen 2B)

Leirikoulun iloa

Leirikoulu mukava paikka on
ilo siellä loputon.

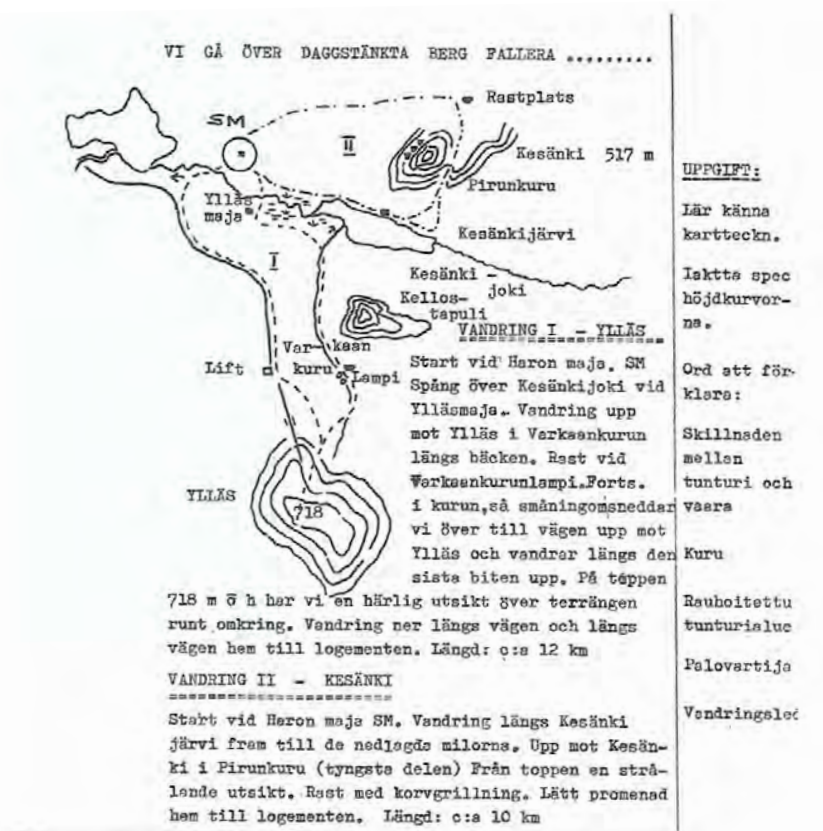
Kaikki siellä nauraa hah hah haa
mikä voisi olla haus Kempaa
läksyjä lueta ei
kaikki mukaan hei

Jos kerran haluaa päästä jonnekin
nii leirikouluun takaisin
siellä iloa riittää
kiitä siitä ystävää,
joka iloa tuo sinun luo
hymy huulilla on melkein rajaton

Tuija Kohonen 2B

1. Pietarsaaren ja Kokkolan ruotsinkielinen ala-aste Äkäslompolossa

Pietarsaaren ruotsinkielinen ala-aste oli niitä ensimmäisiä kouluja, jotka aloittivat leirikoulutoiminnan jo 1970-luvun alussa. Vuosittain matkasivat 5-6 luokan oppilaat Lappiin, Äkäslompoloon. Ohjelma sisälsi runsaasti vaelluksia, jotka oli ohjelmoitu erilaisin teemoin. Jokaisella oppilaalla oli mukanaan tehtävämoniste, jossa kerrottiin niistä asioista, jotka oppilaan tuli ratkaista. Kokkolan Chydenius lågstadieskola toteutti samanlaista ohjelmaa samassa paikassa. Ohessa on esimerkkinä yksi monisteen sivu.

Pietarsaaren ruotsinkielisen ala-asteen tehtäväsidu Äkäslompolon liikkuvassa leirikoulussa

2. Mäkelänrinteen yhteiskoulun leirikoulut Karttulassa

Suomen leirikouluyhdistyksen puheenjohtajanakin toiminut Torsten Sannamo perusti Karttulan Hirvijärvelle leirikoulukeskuksen 1974. Hän oli aikaisemmin ollut Mäkelänrinteen yhteiskoulun käsityönopettajana, joten tästä seurasi se, että kyseinen koulu alkoi tehdä leirikouluja Helsingistä tänne Savoon. Nämä leirikoulut, joita järjestettiin vuosina 1974-1977, olivat ympäristöekologian kurseja ja oppilaat neljäsluokkalaisia. Esimerkkinä kurssiohjelmasta on veden saastumisasteen toteamismenetelmä. Oppilaat käänsivät rantakiviä ja etsivät niiden alta ilmaisia eläimiä. Tämän lisäksi tehtiin myös kemiallisia testejä. Mittauskohteina olivat veden pH, nitriittipitoisuus ja happipitoisuus. Tutkimus tehtiin indikaattoriaineilla. Oppilaat keräsivät myös haaveilla plankton- ja pohjaeläinnäytteitä.

JÄRVEN KUNTOLUOKKA

ILMAISIJAEIÄIMET

A = erittäin puhdas

sudenkorennon toukka

neitokorennon toukka

B = melko puhdas

vesiperhosen toukka

makean veden äyriäinen

C = hieman saastunut

vesisiira

surviaissääsken toukka

D = melko saastunut

jouhimatoja

E = erittäin saastunut

ei mitään eläimiä rantakivien alla

3. Samoihin aikoihin myös Helsingin Suomalainen yhteiskoulu alkoi toteuttaa leirikouluja Hauholla, Lasten Kesä ry:n leirikeskuksessa. Leirikoulujen aiheina olivat luonto ja kulttuuri.

Kouluhallituksessa heräillään

Joulukuussa 1974 valmistui Kouluhallituksessa leirikoulumuistio, joka oli leirikouluajatukselle myötämielinen. Lisäksi leirikoulun tarpeellisuus todettiin myös opettajainvalmistuslaitoksissa, josta Jarl Streng olikin jo toteuttanut Vaasassa. Toimistopäällikkö Jarl Stormbom esitti myös, että Kouluhallituksen tarkoituksena on järjestää yhteispohjoismainen leirikoulukonferenssi Heinolan kurssikeskuksessa 17.-19.5.1976 noin 20:lle henkilölle.

Kouluhallituksessa alkoi uusi työryhmytyöskentely 18.10.1975, jolloin opetusneuvos Jarl Stormbom kutsui leirikoulutoimintaa suunnittelevan työryhmän kokoukseen. Mukana olivat Biologian ja maantieteen opettajien liiton edustajina puheenjohtaja **Seija Lähdesmäki** sekä toiminnanjohtaja **Juha Kuronen** (Mäkelänrinteen yhteiskoulu), ylitarkastaja **Toivo Havula** ja lehtori **Helmi-Irene Saurola** (Helsingin suomalainen yhteiskoulu). Lisäksi mukana oli lehtori Jarl Streng (Vaasan harjoittelukoulu). Mukana oli siten niitä opettajia, joille leirikoulutoiminta oli jo tuttua.

Jarl Stormbom esitti kokouksessa käsiteltäväksi:

a. leirikoulun merkitystä luokkaopetuksen lisänä

b. leirikoulutoiminnan tämänhetkistä tilaa

Lisäksi Stormbom esitti lyhyen yhteenvedon käynneistään eri pohjoismaissa, joiden leirikoulu-toimintaan hän oli ollut tutustumassa. Hän selvitti myös leirikoulukäsitettä ja erilaisia toimintamalleja pohjoismaisissa. Yleisesti todettiin, että on erittäin tärkeää suunnitella ja tehdä yhteistyötä myös oppilaiden vanhempien kanssa. Kokouksessa olleet opettajat esittelivät myös omakohtaisia kokemuksiaan leirikoulusta, sillä kaikki olivat järjestäneet niitä epävirallisesti, koska lainsäädäntöä ei ollut.

Tässä kokouksessa Jarl Stormbom esitti leirikouluyhdistyksen perustamista vauhdittamaan lakisääteisen leirikoulutoiminnan aloittamista Suomessa muiden pohjoismaiden tapaan.

Työryhmä kokoontui jälleen 30.10.1975 Kouluhallituksessa Jarl Stormbomin johdolla. Kokouksen välissä Jarl Streng neuvoteli toiminnanjohtaja Juha Kurosen kanssa, sillä tähän kokoukseen piti saada leirikouluyhdistyksen perustamissuunnitelma. Suunnitelma esiteltiin ja hyväksyttiin kokouksessa ja siinä sovittiin myös yhdistyksen kaksikielisyys, jota pidettiin selviönä. Lisäksi kokouksessa pidettiin tärkeänä, että informaatiota leirikoulusta lisätään merkittävästi sen jälkeen, kun leirikouluyhdistys on perustettu. Kokouksen jälkeisenä päivänä 31.10. pidettiin Kouluhallituksessa vielä ylijohtaja **Yrjö Yrjönsuuren** luona leirikoulua koskeva neuvottelu.

Leirikouluyhdistys perustettiin

Kuukautta myöhemmin Biologian ja maantieteen opettajien liiton B&M/G-tiedotteessa 3/75 oli toiminnanjohtaja Juha Kurosen laatima ilmoitus:

”Leirikoulutoiminta on Suomessa ollut toistaiseksi varsin hajanaista ja lähinnä yksityisten koulujen tai opettajien varassa. Tätä toimintaa on kuitenkin tarkoitus lähiaikoina vakiinnuttaa. Perjantaina, marraskuun 21. päivänä klo 18.00 on Vaasassa, Vaasan harjoittelukoulussa tilaisuus, jossa vastataan kysymyksen: Tarvitaanko Suomessa leirikouluyhdistystä? Mikäli tarvitaan, sellainen perustetaan. Tämän yhdistyksen tarkoituksena on ryhtyä kehittämään leirikouluajatusta sekä saada aikaan leirikoulutoimintaa koskeva lainsäädäntö. Ne, jotka eivät tunne leirikouluajatusta tarkemmin, saavat siitä tietoa seuraavasta Naturasta, jossa on aihetta koskeva artikkeli.” Natura 3/1975 sisälsikin neljä eri artikkelia, jotka kertoivat leirikoulusta yleisesti ja sen soveltuvuudesta erityisesti biologian opetukseen.

Tämän ilmoituksen liitteenä oli opettajille suunnattu kysely, jonka palaute oli leirikouluajatukseen erittäin myönteinen. Biologian opettajille koulun ulkopuolella annettava opetus olikin itsensä selvä.

Kyselyyn liitettiin **leirikouluyhdistyksen tarkoitus** seuraavasti:

- saada aikaan leirikoulutoimintaa koskeva lainsäädäntö
- kehittää leirikouluajatusta ja levittää tietoa leirikouluista
- pyrkiä leirikoulun käytännöllisten, pedagogisten ja sosiaalisten kysymysten ratkaisuun
- perustaa leirikoulukeskus ja saattaa koulujen tietoon leirikoulutoiminnalle sopivia kohteita
- laajentaa leirikoulutoimintaa Suomessa niin, että peruskoulun ja lukion oppilaat kouluaikaanaan vähintään kerran saavat olla mukana leirikoulussa

Toimistopäällikkö Jarl Stormbom valittiin yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi.

Leirikouluyhdistyksen perustava kokous pidettiin siis Vaasan harjoittelukoulussa **21.11.1975** klo 18.00. Kokoukseen osallistui 35 opetus- ja kasvatusalan henkilöä eri puolilta Suomea. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Jarl Stormbom (Kouluhallitus) ja sihteeriksi Jarl Streng (Vaasan harjoittelukoulu).

Kyselyn yhteydessä esitetyt ajatukset leirikoulun tarkoituksesta hyväksyttiin. Lisäksi päätettiin, että yhdistyksen kotipaikka on aluksi Vaasa.

Päätettiin perustaa Suomen leirikouluyhdistys - Lägerskolföreningen i Finland

Yhdistykselle valittiin väliaikainen hallitus ja sen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Jarl Stormbom ja sihteeriksi Jarl Streng. Muut hallituksen jäsenet olivat **Torsten Sannamo**, **Harry Österholm** sekä Kouluhallituksen työryhmästä **Juha Kuronen**.

Puheenjohtajat ja sihteerit

Yhdistyksen historian aikana on toiminut kahdeksan puheenjohtajaa vuodesta 1975. Sihteerin tehtävät lopetettiin 1989 kun yhdistykselle valittiin toiminnanjohtaja. Hän sai tehtäväkseen toimia myös hallituksen sihteerinä. Toiminnanjohtajaa ei palkattu aluksi työsopimuksella, vaan hän oli yksi hallituksen jäsenistä. Toiminnanjohtajan toimi muutettiin työsuhteiseksi ja palkatuksi vuonna 2016, jolloin hän ei enää ollut hallituksen jäsen.

	<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Varapuheenjohtaja</i>	<i>Sihteeri</i>
1975-1976	Jarl Stormbom	Torsten Sannamo	Jarl Streng
1977-1978	Torsten Sannamo	Jarl Stormbom	Jarl Streng
1979	Jarl Stormbom	Torsten Sannamo	Jarl Streng
1980	Torsten Sannamo	Jarl Streng	Marie-Louise Söderlund
1981-1983	Per-Elof Boström	Rafael Sjöberg	Tapio Tunkkari
1984	Per-Elof Boström	Harri Hiihtola	Rafael Sjöberg
1985-1986	Harri Hiihtola	Rafael Sjöberg	Onerva Virtanen
1987-1988	Rafael Sjöberg	Juha Kuronen	Onerva Virtanen
1989-1992	Rafael Sjöberg	Onerva Virtanen	Juha Kuronen (toiminnanj.)
1989 sihteerin tehtävät siirrettiin valitulle toiminnanjohtajalle			
1993-1994	Onerva Virtanen	Rafael Sjöberg	Juha Kuronen
1995	Onerva Virtanen	Terttu Antikainen	Juha Kuronen
1996-2007	Onerva Virtanen	Thina Wikström	Juha Kuronen
2008-2013	Benita Björkell	Thina Wikström	Juha Kuronen
2014-2015	Benita Björkell	Jarkko Metsätähti	Juha kuron
2016-2025	Juha Kuronen	Benita Björkell	Petra Miessmer

Kurssit ja seminaarit

Toiminnan alkuvaiheessa vuosikokousten, myöhemmin kevät- ja syyskokousten, yhteydessä järjestettiin säännöllisesti leirikoulupedagogiikan kurssi opettajille. Lisäksi järjestettiin yhdistyksen kokousten ulkopuolella runsaasti muitakin kursseja. Kokoukset ja kurssit pyrittiin järjestämään eri puolilla Suomea, jotta saataisiin paikalliset opettajat kaikkialla maassa koulutetuiksi tehokkaammin. Kurssipaikkoina toimivat erilaiset kurssikeskukset, opistot ja leirikeskukset. Lisäksi kurssipaikaksi valittiin myöhemmin joku jäsenkeskuksista. Tällä tavoin saatiin lisämarkkinointia toimijoillemme. Yhdistyksen hallitus matkustelikin ahkerasti hoitamassa koulutuksia. Joinakin vuosina näitä matkoja oli jopa kuusi eri puolille Suomea aina Lappia myöten. 2000-luvulle tultaessa leirikoulupedagogisia kursseja ei joka vuosi järjestetty, sillä osanottajia ei enää saatu. Syynä oli varmasti se, että eräät yliopistot olivat ottaneet leirikoulupedagogiikan omiin opettajankoulutusohjelmiinsa. Osasyynä oli varmasti myös se, että opettajien vaatimat palkkiot eivät toteutuneet ainakaan kaikissa kunnissa. Näistä seurasi myös se, että oli taloudellisesti edullisempaa ja helpompaa

*Opettaja kurssilla Rautavaaran
Metsäkartanossa 1991*

pitää kokoukset ja kurssit yhdistyksen omassa keskuksessa, kun sellainen oli hankittu 1995. Lisäksi voidaan sanoa, että leirikoulutoiminta oli jo saavuttanut vankan aseman koululaitoksessamme. 2000-luvulla kursseja järjestettiin säännöllisesti yhdistyksen kokousten yhteydessä ja koronan seurauksena vuodesta 2021 alkaen aina jäsentapaamisina etäyhteydellä.

Suuntaa etsitään

Ensimmäinen väliaikaisen hallituksen kokous pidettiin Vaasassa 22.11.1975 Kokouksessa annettiin hallituksen jäsenille erilaisia valmisteltavia tehtäviä. Tällaisia olivat esimerkiksi säännöt, jäsenasiat, tiedottaminen ja talous, johon liittyi myös jäsenmaksuasiat. Koko ensimmäinen toimintavuosi kuluikin erilaisten valmistelujen merkeissä. Väliaikaisen hallituksen jäsenet kokoontuivat käsittelemään sovittuja asioita useissa kokouksissa.

13.3. 1976 Leirikouluyhdistyksen va hallituksessa käsiteltiin ajatusta perustaa yhdistyksen sijaan **leirikoululiitto**, johon kuuluisi noin 10 leirikouluyhdistystä eri puolilta maata. Vaasassa perustettu leirikouluyhdistys muutettaisiin leirikoululiitoksi ja sen kotipaikaksi Helsinki. Liittoajatusta varten päätettiin järjestää erillinen, alustava kokous 10.-11.4. 1976 Hirvijärven leirikoulukeskuksessa Karttulassa. Kokouksen osanottajat päättivät puheenjohtaja Stormbomin esityksestä, että liittoajatus ei ole tässä vaiheessa aiheellinen. Yhdistyksiä tarvittaisiin noin 10, eikä niitä nyt ole.

Sääntöehdotusta liittomuotoisena oli valmisteltu, mutta sitä ei nyt hyväksytty. Asiaan voidaan palata vuoden kuluttua.

Ensimmäinen **yhteispohjoismainen leirikoulu** opettajille järjestettiin Ruotsin Ammarnäsissa 28.6.-3.7.1976. Ensimmäisen kerran mukana oli myös suomalaisia osanottajia 24. Kurssin järjesti Uumajan yliopiston opettajakorkeakoulu. Suomen leirikouluyhdistys pääsi nyt ensimmäisen kerran suuntaamaan toimintaansa myös pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Yhdistyksen va hallitus lähetti 2.9.1976 kaikkien kuntien koulutoimenjohtajille kirjeen ja kyselyn. Kirjeen johdanto oli seuraava:

”Leirikoululla, joka muissa Pohjoismaissa kuuluu osana peruskouluun, on opintoretkeen verrattuna mittavampi tavoite. Leirikoulun yhteydessä oppilaat suorittavat 2-5 päivän aikana toisella paikkakunnalla etukäteen suunnittelemaa, opetussuunniteltiin liittyviä opintotehtäviä. Oppilaat, opettajat, muu henkilökunta ja vanhemmat osallistuvat leirikoulun suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä. Ensisijaisesti oppilaat suunnittelevat ostot ja jakautuvat työryhmiin, valitsevat opinto-ohjelman, suunnittelevat vapaa-ajan toiminnan jne. Sillä tavalla kaikki saavat tehtävänsä. Tärkeä tavoite on oppilaiden harjaantuminen sosiaalisesti. Heitä harjoitetaan työskentelemään ryhmissä ja yksin vastuuntuntoisesti.”

Lisäksi kyseltiin koulutoimenjohtajilta:

- milloin ja kuinka kunnassa on toteutettu leirikoulutoimintaa
- onko kunta perustanut jonkinlaisen leirikoulukeskuksen
- millä tavalla leirikouluyhdistys voisi olla avuksi tai hyödyksi kunnille
- onko kunta mahdollisesti kiinnostunut osallistumaan toimintaamme

Yhdistyksen ensimmäisen logon suunnitteli Marie-Louise Söderlund. Muurahainen kuvastaa kahta leirikoulun aihekokonaisuutta: luontoa ja yhteisöllisyyttä.

21.11. 1976 pidettiin Vaasan harjoittelukoulussa väliaikaisen hallituksen kokous, joka päätti virallisesti hylätä ajatuksen liittomuotoisuudesta. Sen sijaan päätettiin rekisteröidä vuosi sitten perustettu yhdistys nimellä Suomen leirikouluyhdistys-Lägerskolföreningen i Finland ry. Koska sääntöjä ei vielä ollut, voidaan tätä kokousta pitää korvaavana vuosikokouksena. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin **Torsten Sannamo**. Muut jäsenet olivat, Jarl Stormbom, Jarl Streng, Juha Kuronen, Harri Österholm, Leena Tiusanen sekä Jaana Mäki. Kokouksessa todettiin, että leirikoulukeskuksia tarvitaan kiireesti, sillä toistaiseksi sellaisia on vain yksi: Torsten Sannamon johtama Hirvijärven leirikoulukeskus Karttulassa. Yhdistyksen sisäistä ja ulkoista tiedotusta varten julkaistaan viisi kertaa vuodessa ilmestyvä INFO-bladet/lehti. Koska yhdistystä ei ole vielä rekisteröity, ei jäsenmaksua voida periä. Hallitus ehdottikin 40 markan liittymismaksua. Väliaikainen hallitus valmisteli sääntöjä loppuvuoden ja seuraavan alkuvuoden, jotta saataisiin aikaan virallinen kokousrytmi.

Kouluhallituksesta vihreää valoa

Vuosi 1977 oli ensimmäinen vilkas toimintavuosi, sillä Kouluhallituksesta saatiin vuoden alussa koulun ulkopuolella tapahtuvaa opetusta käsitelleen työryhmän muistio. Siitä selvisi, että Kouluhallitus asettuu periaatteessa myönteiselle kannalle leirikouluasiassa. Muistiossa todetaan, että kysymyksessä on merkittävä pedagoginen metodi. Käytännön järjestelyjä varten tarvitaan kuitenkin lisäselvityksiä esimerkiksi kustannuksista, opettajien palkkauksesta, oppilashuollosta leirikoulussa, tulisiko toiminta toteuttaa yleisesti asetusta muuttamalla, vai pitäisikö se toteuttaa vain luvannaisesta. Näinhän asia on ollut tähän asti. Lääninhallituksen kouluosastolta on aina pitänyt pyytää leirikoulun järjestämiseen työsuunnitelman muutosta.

Toimistopäällikkö Jarl Stormbomin ehdotuksesta Kouluhallitus asetti sisäisen **KOULKOP-työryhmän**, johon hänen lisäksi tulisivat **Osmo Viikari** (Kouluosasto), **Toivo Havula** (Opetusosasto), **Leo Eskola** (Kokeilu- ja tutkimusosasto) sekä **K-G Jossfolk** (Ruotsinkielinen osasto). Työryhmän sihteeriksi valittiin **Tuttu Nurmiaho**.

Yhdistyksen hallitus valtuutti kokouksessaan 22.1.1977 Jarl Strengin toimittamaan hyväksytyt **säännöt** Yhdistysrekisteriin. Ne palasivat hyväksytyinä 17.10.1977. Samassa kokouksessa hallitus esitti, että KOULKOP-työryhmään valitaan opettajien edustajina Juha Kuronen, Torsten Sannamo sekä Karin Åminne. Kokouksessa oli esillä myös **Pohjoismainen leirikoulukurssi** opettajille Hirvijärvellä 20.-24.6. 1977. Siihen anottiin Kouluhallitukselta 6000 markan avustusta.

Yhdistyksen säännöt

Patentti- ja rekisterihallituksen hyväksymien sääntöjen kaksi ensimmäistä pykälää kuuluivat seuraavasti:

1 § Nimi, kotipaikka ja toimialue

Yhdistyksen nimi on Suomen leirikouluyhdistys-Lägerskolföreningen i Finland ry ja kotipaikka Helsinki. Yhdistyksen toimialue on koko maa. Yhdistyksen kielenä on suomen- ja ruotsinkieli.

2 § Tarkoitus ja toiminnan laatu

Yhdistyksen tarkoituksena on ylläpitää, tukea ja edistää leirikoulutoimintaa Suomessa ja pyrkiä yhteistoimintaan naapurimaitten leirikouluyhdistysten kanssa. Tämän toteuttamiseksi yhdistyksen tarkoitus on

- 1. saada aikaan virallinen leirikoulutoiminta, joka liittyy peruskouluun ja siihen ohjautuvaan keskiasteeseen,*
- 2. kehittää leirikoulutoimintaa sekä tiedottaa siitä,*
- 3. ylläpitää opetustiloja, omistaa toimintaansa varten tarpeellisia kiinteistöjä sekä harjoittaa voittoa tavoittelematta majoituspalvelua,*
- 4. pyrkiä kehittämään leirikoulutoimintaan liittyvää opettajain- ja henkilökuntakoulutusta ja*
- 5. avustaa ja pyrkiä yhteistyöhön leirikoulutoimintaan liittyvien yhteisöjen kanssa.*

Hallituksen kokouksessa 26.3.1977 Vaasan harjoittelukoulussa selvisi, että Kouluhallitus oli myöntänyt 5000 markkaa Pohjoismaisen kurssin järjestämiseksi, ja ehdotti kurssin järjestämistä Hirvijärven sijaan Kouluhallituksen omassa kurssikeskuksessa Heinolassa 8-12.8.1977. Kurssi oli kolmas siinä kokousten sarjassa, joka alkoi 1975 Tommassa (Norja) ja jatkui 1976 Ammarnäsissa (Ruotsi). Kokouksen asialistalla oli myös leirikouluoppaan tuottaminen molemmilla kotimaisilla kielillä.

Hallituksen kokouksessa 3.6.1977 käsiteltiin lähinnä Pohjoismaisen kurssin käytännön asioita, kuten ohjelmaa, kenttäruekailujen järjestämistä, vapaa-ajan ohjelmia jne. Todettiin, että kurssille on ilmoittautunut 43 osanottajaa; 1 Tanskasta, 7 Norjasta, 7 Ruotsista ja 28 Suomesta. Samalla päätettiin, että eri Pohjoismaista esittelisivät yhdistyksensä toimintaa ja leirikoulun toteuttamista omissa maissaan.

Heinolan kurssikeskuksessa pidetty yhteispohjoismainen leirikoulukurssi oli ensimmäinen laatuun Suomessa. Kurssin toteutus oli suunniteltu luonteeltaan virikkeelliseksi. Käytännön opetuksen myötä pyrittiin perehtymään luontoon, teollisuuteen ja maatalouteen. Tavoitteena oli luoda

Kurssinjohtaja leirikoulukurssi palasi Heinolaan Arkki-laivalla, jota tässä on ryhmitetty odottamaan. Edessä oikealla istuu kurssin johtaja Torsten Sannamo.

Leirikoulu tulossa Suomeenkin

Yhteispohjoismainen kurssi paneutuu asiaan Heinolassa

*Pohjoismainen leirikoulupedagogiikan kurssi Heinolassa.
Itä-Häme 11.8.1977*

leirikouluun soveltuvia metodeja ja kohteita. Paikan päällä eri opintokohdeissa pohdittiin yhdessä välittömyyden merkitystä sekä oppilaan henkilökohtaisuutta oppimiseen. Kurssilla haluttiin selvittää, miten oppilaan omat kokemukset, tutkimukset, havainnot, elämykset sekä toiminnallisuus lähiympäristössä muuttuvat sisäistyneeksi pääomaksi. Aloituspäivän teemaksi oli valittu luonto. Kurssilaiset vietiin ARKKI-lai-valla läheiseen metsään, jossa yövyttiin teltoissa. Iltapuhteet sekä yhdessä-olo rakovalkean äärellä vahvisti yhdessäolon tunnetta, eikä nihkeänpöytä

oleminen haitannut menoa. Seuraavat päivät olivat teemoiltaan elinkeinoelämään tutustumista.

Hallitus merkitsi kiitollisena myös tiedoksi, että Pohjoismainen Kulttuurirahasto on myöntänyt leirikouluyhdistykselle 30 000 Dkr:n avustuksen. Sen käytöstä päätetään myöhemmin. Heinolan kurssin palaute käsiteltiin hallituksen seuraavassa kokouksessa 24.9. Turussa, Svenska klubbenin tiloissa.

Vuoden 1977 viimeisessä hallituksen kokouksessa 6.11. Jarl Stormbom esitteli Kouluhallituksessa suunnitteilla olevan **leirikouluoppaan** sisällysluettelon. Sen mukaan opas jakautuu neljään osa-alueeseen:

1. Yleisesitelmät (työskentely koulun ulkopuolella)
2. Alustukset ja esitelmät (opintoretket ja -käynnit, leirikoulut)
3. Mahdolliset työohjelmat (ala-aste, yläaste, luontopolut ym.)
4. Leirikoulun hallinta (suunnittelu, majoitus, kustannukset ym.)

Valtuutettiin Jarl Stormbom kustannusyhtiö Svenska Läromedelin kanssa julkaisemaan 700 kpl suomenkielistä ja 700 kpl ruotsinkielistä leirikouluopasta.

Kouluhallitus teki 21.6.1978 Opetusministeriölle esityksen, jonka mukaan uuteen **peruskouluasetukseen** kuuluisi myös koulun ulkopuolella tapahtuva opetus. Kansanedustaja **Jutta Zilliacus** (RKP) oli tehnyt asiasta aloitteen eduskunnassa keväällä. Esitystä oli valmistellut koulun ulkopuolella tapahtuvaa opetusta ja muuta toimintaa selvittänyt Kouluhallituksen KOULKOP-työryhmä.

Opettajien Ammattijärjestö (OAJ) esitti lausunnossaan 17.1.1979 Kouluhallituksen työryhmän muistiosta, että leirikoulutoiminnan laajentaminen on mahdollista ja sillä päästään tuloksiin, joihin normaalissa koulutyössä ja varsinkin sosiaalisen kasvatuksen alueella ei ole aina mahdollisuuksia. OAJ esittää lausunnossaan mm. seuraavia ehtoja toiminnalle:

- laajentamisen tulee tapahtua keskitetysti ja hallitusti
- leirikoulun on tapahduttava nykyisten koulupäivien puitteissa
- toiminnan on oltava kouluille ja opettajille vapaaehtoista
- leirikoulujakso voi olla korkeintaan viiden päivän mittainen
- järjestön tulee saada vakuudet vastuukysymyksistä ja palkkauksesta
- sijaisten palkkaamisesta on päästävä yksimielisyyteen
- leirikoulu ei saa aiheuttaa lisätyötä koulun muille opettajille

Förbundet Hem och Skola i Finland rf teki helmikuussa 1980 Opetusministeriölle esityksen leirikoulutoiminnasta aiheutuvien menojen saamiseksi valtionavun piiriin. Ministeriö pyysi asiaa lausunnon Kouluhallitukselta, johon pääjohtaja **Erkki Aho** vastasi. Hän totesi, että leirikoulusta aiheutuvat kustannukset olisivat noin 4,0 miljoonasta markasta (minimiosallistujamäärä) 17,0 miljoonaan markkaan (koko ikäluokka) Jos valtionosuus lasketaan sen mukaan, kuinka paljon valtio yleensä kustantaa koulutoimen menoista, olisi se noin 70 % menoista. Opetusministeriö ei tehnyt asiasta budjettiesitystä

Liikkuva leirikoulu kokeiluprojektina

Hallituksen kokouksessa 6.11.1977 käytiin läpi alkuvuodesta laadittu muistio **Sinisen tien pohjoismaisen leirikoulukurssin** järjestämisestä opettajille yhdessä Sinisen tien toimikunnan kanssa. Päätettiin, että yhdistys osallistuu tähän projektiin, mikäli Sinisen tien toimikunta ja kunnat tukevat sitä taloudellisesti. Asetettiin Sinisen tien liikkuvan leirikoulun työryhmä: Torsten Sannamo (neuvottelija), Juha Kuronen (kurssinjohtaja), Jarl Streng (yhdyshenkilö) sekä Laila Sand (sihteeri). Kurssille asetettiin seuraavat tavoitteet:

1. Majoitus- ja työtapojen mukauttaminen linja-autolla tehtäviin opintomatkoihin
2. Luoda yhteyksiä kaikkien pohjoismaiden kesken
3. Raportoida kurssin aikaisista kokemuksista

Ehdotettiin, että Sinisen tien kunnista valitaan kesällä 1978 viisi keskuspaikkaa Kuopion ja Vaasan väliltä. Kurssi olisi jatkoa 1977 olleelle Sinisen tien kurssille Ruotsista Norjaan. Nyt kurssi etenisi Suomesta Ruotsiin. Koko kurssin punaisena lankana on jokaisen Sinisen tien kunnan olennaisia piirteitä selvittelevä esite. Jokaisen kunnan tulisi myös lähettää opettaja kurssille. Kurssille valitaan 45 osanottajaa, joista 10 tulee Ruotsista ja Norjasta. Suomen ensimmäinen **liikkuva**

Man jobbade, bodde, sov, lagade mat ihop. Det sammansvetsar. Vivan Näsström får en provslurk soppa av Lennart Stensoon.

Lärare i egen lägerskola

Lärartidningen 32 julkaisi artikkelin Sinisen tien pohjoismaisesta opettajakurssista 21.11.1977

leirikoulu, yhteispohjoismainen leirikoulukurssi opettajille, järjestettiin suunnitellusti 11.-18.6.1978 yhteistyössä Vaasan kesäyliopiston, Sinisen tien yhdistyksen ja 12 kunnan (Kuopio, Karttula, Tervo, Vesanto, Keitele, Pielavesi, Viitasaari, Kannonkoski, Kyyjärvi, Alajärvi, Lapua ja Vaasa) kanssa. Leirikoulu kulki omalla bussilla tätä kuntareittiä noudattaen. Kurssi osoitti, että kunnissa on paljon käyttämätöntä ohjaus- ja opastuskapasiteettia, jota pitäisi hyödyntää koulun ulkopuolisessa opetuksessa. Kurssista laadittiin yli 40-sivuinen raportti, jonka toimitti Tapio Tunkkari.

Liikkuva leirikoulu on ollut useiden koulujen ohjelmassa lähinnä silloin, kun lähdetään esimerkiksi vaellukselle Lappiin. Silloin leirikoulun tavoitteet asettu-

vat tiedollisesti lähinnä luontoon ja taidollisesti retkeilykokemusten hallintaan. Sosiaaliset tavoitteet ovat vahvasti mukana, sillä ryhmäytyminen telttakuntiin vaatii hallittua yhteistyötä. Tällaisen leirikoulun toteuttaminen vaatii perusteellista suunnittelua, jossa oppilaiden ja vanhempien on oltava aktiivisesti mukana alusta alkaen. Tuvallisuuskysymykset on käsiteltävä etukäteen huolellisesti. Liikkuvia leirikouluja järjestetään myös jonkin verran ulkomailla. Tällä hetkellä yhdistyksen leirikoulutoimijoista esimerkiksi ”Leirikoulu Virossa” toteuttaa liikkuvan leirikoulun periaatetta.

Nuorisokeskukset avaavat ovensa

Yhdistyksen oma INFO-lehti Nro 6/1978 käsitteli aihetta **Leirikoulukeskukset ja -toimipaikat**. Lehti luettelee niitä toimipaikkoja, joissa viimeisten vuosien aikana on järjestetty leirikouluja. Luettelo on suppea, mutta monimuotoinen ja kuvastaa sitä, että varsinaisia leirikoulukeskuksia kaivataan kuumiesesti. Tämä onkin ollut Leirikouluyhdistyksen tavoitteena heti sen jälkeen, kun toiminnan virallisuus saatiin vahvistetuksi. Seuraavia toimipaikkoja on toistaiseksi käytetty: kansanopistoja, kurssikeskuksia, retkeilymajoja, maalaistaloja, autiokouluja, metsäkämppeä ja kesäsiirtoloita. Leirikeskuksiakin on käytetty, mutta varsin pienessä määrin. Osa leirikouluista on järjestetty kohteissa, joissa on täysi palvelu ruokailua ja ohjelmatarjontaa myöten. Joissakin kohteissa on vain majoitus ja ruokailut, mutta opettajan on hoidettava ohjelma. Kolmas kohteiden ryhmä on se, jossa leirikoulu järjestetään kokonaan omatoimisesti. Vanhemmat ovat näissä kohteissa otaneet yhdessä oppilaiden kanssa ruokapalvelut hoidettavaksi.

Ensimmäinen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 12.2.1978 Kristiinankaupungissa (Högsadieskola). Yhdistyksen toiminta jatkui edelleen vilkkaana. Yhdistys lähetti toukokuussa kaikille suomenkielisille kunnille kirjelmän sekä esitteen leirikoulutoiminnasta. Sen toimitti Jarl Stormbom Kouluhallituksesta. Tämän tiedotteen perusteella 14 kuntaa liittyi yhdistyksen jäseneksi.

Tammikuussa 1978 Opetusministeriö teki päätöksen nuorison kansainvälisiä kurssi- ja leirikoulukeskuksia koskevasta kehittämisohjelmasta. Se perustui Helsingissä heinä-elokuun vaihteessa 1975 pidettyyn ETYK-huippukokouksen päätöslistaan. Näin saivat alkunsa osa nykyisistä **Nuorisokeskuksista**. Rautavaaran Metsäkartano yhtenä mukanaolijoista. Tämä ministeriön päätös johti siihen, että Suomen leirikouluyhdistyksen avustus pieneni, sillä Opetusministeriö avusti lähinnä Nuorisokeskuksia. Esimerkiksi Rautavaaran toiminta muodostettiin säätiöpohjaiseksi ja leirikouluyhdistyksen edustaja kutsuttiin säätiön valtuuskuntaan. Nuorisokeskukset, yhteensä 10, liittyivät kaikki myöhemmin yhdistyksen jäseniksi. Tämä oli alkusysäyksenä muidenkin leirikoulukeskusten syntymiseen.

Vuoden 1978 lopussa yhdistyksen **jäsenmäärä** oli mukavasti kasvanut. Jäseniä oli yhteensä 106, joista yhteisöjäseniä (kuntia) 18.

Yhdistykselle oma leirikoulukeskus?

Alusta alkaen yhdistys asetti yhdeksi tavoitteeksi leirikoulukeskusten perustamisen eri puolille maata. Multian kunnalta saatiinkin alkuvuodesta 1979 tarjous **oman leirikoulukeskuksen** perustamisesta kuntaan. Keskusta ylläpidettäisiin yhdessä kunnan ja Suomen leirikouluyhdistyksen kanssa. Ajatusta kannatettiin varauksellisesti ja Torsten Sannamon johdolla toimiva suunnittelukomitea nimitettiin jatkaman valmistelua. Asiaan palattaisiin seuraavassa hallituksen kokouksessa. Sannamo ilmoitti avoimessa kirjeessään hallitukselle 16.10 ottavansa täyden taloudellisen ja organisatorisen vastuun keskuksen toiminnasta viiden vuoden ajaksi. Hallitus antokin Torsten Sannamolle joulukuun kokouksessa valtuudet vuokrasopimuksen allekirjoittamiseen.

Biologian ja maantieteen opettajien liitto järjesti Multialla 28.-30.6.1980 kesäpäivien yhteydessä leirikoulukurssin, jonka tarkoituksena oli keskustella leirikoulusta ja kokeilla erilaisia toimintamalleja biologian opetuksen ja leirikoulun näkökulmasta. Kurssin johtajana oli Juha Kuronen, joka oli tuohon aikaan myös liiton toiminnanjohtaja. Kurssille osallistui 70 opettajaa ja sen tarkoituksena oli myös käytännössä selvittää, millaisia mahdollisuuksia Multialla olisi ylläpitää valtakunnallista leirikoulukeskusta ja millaista paikallista opetussuunnitelmia tukevaa ohjelmaa kunnassa on tarjolla.

Yhdistyksen aktiivinen puheenjohtaja Torsten Sannamo ilmoitti jo 15.3.1980 eroavansa yhdistyksen hallituksesta. Syynä oli se, että hallitus on suhtautunut nihkeästi hänen toiveeseensa saada aikaan leirikoulukeskus Multialle yhdessä kunnan kanssa. Asiaa valmisteltiin Multian kunnan kanssa hyvin pitkälle ja rakennussuunnitelmat talousarvioineen tehtiin. Sannamolle annettiin hallituksen kokouksessa 15.12.1979 valtuudet allekirjoittaa tarpeelliset sopimukset. Hallitus perui kuitenkin nämä oikeudet sillä perusteella, että päätös olisi vaatinut yhdistyksen yleisen kokouksen päätöksen. Torsten Sannamo päätti tämän vuoksi erota puheenjohtajan tehtävästä. Varapuheenjohtaja Jarl Streng hoiti puheenjohtajan tehtävät loppusyksyyn saakka. Yhdistyksen neuvonantaja Per-Elof Boström (Kristinestad) valittiin väliaikaiseksi puheenjohtajaksi yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa Loviisassa 23.11.1980 vuoden 1981 vuosikokoukseen saakka.

Tavoite koulun ulkopuolisesta opetuksesta sai lain voiman

Puheenjohtaja Jarl Stormbom lähetti 2.11.1980 Opetusministeriöön kansliapäällikkö **Jaakko Nummiselle** yhdistyksen hallituksessa valmistellun kirjeen:

Suomen leirikouluyhdistys-Lägerskol föreningen i Finland ry katsoo tärkeäksi, että uuteen peruskouluasetukseen saadaan seuravansäältäöinen momentti: ***”Opetussuunnitelmaan voi kuulua työelämäään perehdyttämistä, koulun ulkopuolella tapahtuvaa opetusta ja muitakin, kuin 2. momentissa mainittuja asetuksella säädettyjä peruskoulun tehtävään kuuluvia oppiaineita.”***

Peruskouluasetuksen § 21 mom. 3 tuli valmistuttuaan kuulumaan:

”Koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen käytettävä työpäivä luetaan koulun työpäiväksi, mikäli opetus tapahtuu vahvistetun opetussuunnitelman puitteissa Kouluhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen voidaan lukuvuoden aikana käyttää enintään viisi työpäivää.” Tämän jälkeen ei koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu enää ollut yhden päivän opintoretkeen sidottu, mutta tämä ei täysin tyydyttänyt yhdistystä.

Suomen leirikoulu yhdistys oli kuitenkin saavuttanut ensimmäisen tärkeän tavoitteensa:

leirikoulu on nyt virallista toimintaa!

Kouluhallitus lähetti lokakuussa kouluille yleiskirjeen 3064. Puheenjohtaja Jarl Stormbom selvitti, että kirjeessä ei mainita sanaa ”leirikoulu”, mutta otsikko ”koulun ulkopuolinen opetus” sisältää kuitenkin ajatuksen leirikoulusta.

Kirjeen pääkohdista todettiin seuraavaa:

- jokaisella luokalla on mahdollisuus opiskella 5 päivää vuodessa koulun ulkopuolella
- asetus uudesta peruskoululaista annetaan ministeriöön 1.tammikuuta 1981 ja että § 21 3. mom käsitellään nyt leirikoulun näkökulmasta
- Suomen leirikoulu yhdistyksen tehtävä on tämän jälkeen informoida kuntia uudesta asetuksesta ja sen merkityksestä
- leirikoulu mainitaan opetussuunnitelmien kehittämisessä, mutta otsikon ”Kerhotoiminta” alla
- useat kunnat ovat nyt kiinnostuneita perustamaan leirikoulukeskuksen omaan kuntaansa, kuten Rautavaara, Multia, Nurmes ja Vaasa. Rautavaaran kunta on perustamassa Opetusministeriön tuella kansainvälistä leiri- ja kurssikeskusta, kuten myös Nurmes (Metsolan tila, nykyisin Hyvärilän nuorisokeskus).

Uudessa tilanteessa Opetusministeriöön lähetettiin 15.12.1980 selvitys yhdistyksen toiminnasta ja kysely mahdollisesta **valtioapukelpoisuudesta**. Yhdistys katsoo olevansa nuorisotyön palvelujärjestö. Vastausta ei vuoden loppuun mennessä saatu, joten talous oli edelleen vahvasti jäsenmaksujen ja muiden avustusten varassa.

Opetusministeriöstä saatiin 7.7.1981 pettymystä aiheuttanut ilmoitus yhdistyksen valtioapukelpoisuudesta:

”Opetusministeriö on, saatuaan asiasta valtion nuorisoneuvoston lausunnon, käsitellyt hakemuksenne tulla hyväksytyksi valtakunnallisen nuorisotyön valtionavusta annetun asetuksen (407/74, muut. 536/79) 2 § tarkoitetuksi valtakunnallisen nuorisotyön valtionavusta annetun lain (1035/73, muut. 795/77) ja 271/79) nojalla

Koulutoimenjohtaja (Vaasa) Per-Elof (Pelle) Boström oli puheenjohtajana 1981-84

avustettavaksi yhteisöksi, mutta ei ole katsonut voivansa siihen suostua.” Esittelijä Olli Saarela

Vuoden 1980 lopussa Ruotsin, Norjan ja Tanskan leirikouluyhdistykset ottivat yhteyttä Suomeen **pohjoismaisen yhteistoiminnan** vahvistamiseksi. Asiasta oli sovittu jo yhteisessä kokouksessa 10.4.1979 Tanskassa. Tässä kokouksessa Suomen leirikouluyhdistystä edusti yhdistyksen neuvonantaja Per-Elof Boström. Suomi ottikin aktiivisen roolin yhteistoiminnan käytännön järjestelystä.

Poliittisia päättäjiä lähestyttiin

Heinäkuun kokouksessa 1981 päätettiin ottaa syksyllä yhteyttä Eduskuntaan ja keskustella eri puolueiden edustajien kanssa leirikoulun tarpeellisuudesta ja sen taloudellisesta tukemisesta valtion varoin. Tähän toimenpiteeseen päädyttiin Opetusministeriön kielteisen avustuspäätöksen johdosta.

Useissa hallituksen kokouksissa valmisteltiin seuraavan vuoden suurtpahtumaa: Hanasaaren **pohjoismaista leirikouluseminaaria**. Kurssin sisällöstä päätettiin, että sen tulee sisältää leirikoulun teoreettista taustaa sekä oikeudellisia hallinnollisia kysymyksiä professoritasoisin esityksin. Luennoitsijoiksi pitää saada opettajien lisäksi tutkijoita ja poliitikkoja. Seminaarin tarkoitus oli tehdä leirikoulutoimintaa tunnetuksi erityisesti poliitikoille. Lisäksi sovittiin, että kurssi on samalla erinomainen tilaisuus tukea Tanskan kokouksessa sovittua pohjoismaista yhteistyötä. Tämä **pohjoismainen leirikouluseminaari** Hanasaaren kulttuurikeskuksessa 29.-30.3.1982 oli vuoden todellinen kohokohta. Seminaari järjestettiin Ruotsin ja Suomen kulttuurirahastojen avustuksin

Jarl Streng avasi pohjoismaisen seminaarin Hanasaarella 29.3.1982

ja se keräsi yli 100 osanottajaa. Avoimeen informaatiopäivään 31.3. osallistui lisäksi 70 henkilöä. Kurssin johtajana oli Jarl Streng. Seminaarin avasi ministeri **Per Stenbäck** ja informaatiopäivän puheenjohtajana oli kouluhallituksen pääjohtaja **Erkki Aho**. Tämä tilaisuus oli ensimmäinen näyttävä yhteisesiintyminen leirikoulurintamalla.

Hanasaaren seminaarissa syntyi myös ajatus yhteis-pohjoismaisen organisaation perustamisesta. **Pohjoismainen leirikouluneuvosto – Nordiska lägerskolrådet (NLR)** perustettiin kaksitoista vuotta myöhemmin Ruotsissa 21.9.1984. Tähän perustavaan kokoukseen osallistui seitsemän hengen suomalainen delegaatio puheenjohtaja Per-Elof Boströmin johdolla. Kokouksessa hyväksyttiin NLR:n säännöt. Tämä organisaatio toimii edelleen, vaikka Ruotsi ja Islanti ovat olleet viime vuosina varsin passiivisia.

Yhdessä Joensuun korkeakoulun kanssa järjestettiin leirikoulukurssi opettajille 22.-24.1.1982 Joensuun yliopiston Mekrijärven biologisella tutkimusasemalla.

Kurssille osallistui 34 opettajaa ja opettajaksi opiskelevaa Savonlinnan koulutusyksiköstä. Kurssin johtajina olivat Juha Kuronen ja Tapio Tunkkari. Tämä kurssi oli avaus opettajankoulutuslaitosten suuntaan, sillä yhdistyksen hallitus katsoi tällaisen toiminnan erittäin tärkeäksi.

Julkaisutoimintaa kehitetään

Vuodesta 1977 alkaen yhdistys julkaisi kaksikielistä, aluksi monistemotoista, tiedotuslehteä nimeltä **INFO-blad/lehti**. Jokainen numero toteutettiin siten, että jonkun kunnan kanssa oli sovittu toimitus- ja jakelukustannuksista. Vastaavasti kyseisen kunnan leirikouluun perehtynyt opettaja sai ”lehdessä” kertoa omasta toiminnastaan. Tällä tavoin voitiin hoitaa tiedotustoimintaa kevyellä budjetilla.

Vaasassa maaliskuussa 1983 pidetyssä vuosikokouksessa päätettiin, että entinen tiedotuslehtinen INFO blad/lehti muutetaan **Leirikoulu-Lägerskola -lehdeksi**, joka julkaistaan tabloid-kokoisena. Ensimmäinen lehti ilmestyi syyskauden lopussa. Seuraavina vuosina lehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa ja sen päätoimittajana oli monen vuoden ajan Thina Wikström Tammisaaresta. Lehden painos oli aluksi 1000 kpl ja se postitettiin joihinkin peruskouluihin sekä jäsenille. Lehteä jaettiin myös kaikissa koulutustapahtumissa ja messuilla.

Kokouksessaan 16.4.1983 hallitus päätti asettaa toimikunnan valmistelemaan ”Leirikoulun käsikirjaa” opettajien ja viranomaisten avuksi. Yhdistys budjetoi tähän 10 000 mk. Lisäksi luetteloihin mahdollisia sponsoriyrityksiä. Komitea jakautui kahteen osaan, jotta saataisiin käsikirja molemmilla kotimaisilla kielillä. Toimikunta sai aikaa kevääseen 1984.

Ensimmäinen merkittävä leirikoulun historiaa sekä pedagogisia ja didaktisia kysymyksiä käsittelevä teos ”Leirikoulu” ilmestyi yhdistyksen hallituksen jäsenen Juhani Vahtokarin toimesta 1984. Kirjan kustansi WSOY. Edellisenä vuonna tehty päätös leirikoulun käsikirjan julkaisemisesta siirrettiin tämän kirjan ilmestymisen vuoksi tuonemmaksi.

Vuoden tärkein koulutustapahtuma oli leirikoulupedagogiikan kurssi Hangossa 8.-12.8.1983. Kurssille osallistui yli 20 henkilöä ja siinä käsiteltiin leirikoulun juridisia, hallinnollisia, taloudellisia ja pedagogisia kysymyksiä. Jatkoseminaari pidettiin 12.-13.11. Silja Starilla. Siihenkin osallistui yli 20 henkilöä. Seminaarissa käsiteltiin Kouluhallituksen yleiskirjettä Y 27, josta voidaan tulkita,

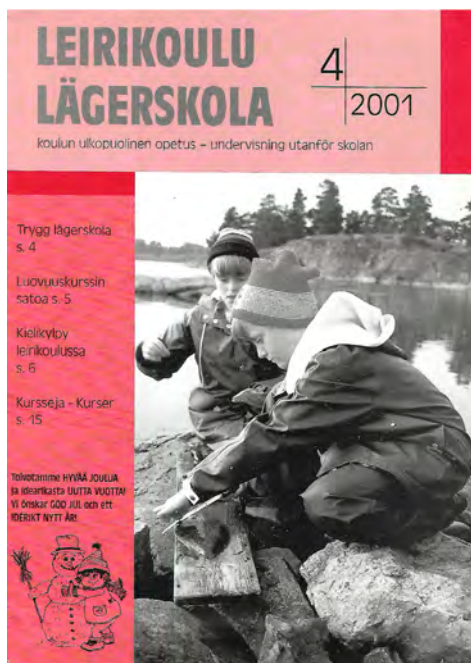
*Yhdistyksen ensimmäinen lehti.
Toimitus ja taitto Marie-Louise Söderlund*

Vasemmalla
Tabloidkokoinen
Leirikoulu-lehti
Toimitus ja taitto
Thina Wikström

Alla vasemmalla
A4-kokoiseksi muuttu-
nut lehti. Toimitus
Juha Kuronen, taitto
Ari J. Matilainen

Alla oikealla
Nykymuotoinen lehti.
Toimitus Juha Kuronen,
taitto Petra Miessmer

että leirikouluttominta normalisoituu viimein ja se katsotaan osaksi tavallista koulutyötä.

Vuoden aikana etsittiin kunnista **yhteyshenkilöitä**. Tarkoitus oli, että jokaisessa kunnassa olisi yksi leirikoulutoiminnasta tietoinen yhteyshenkilö, johon yhdistys voisi olla tarvittaessa yhteydessä. Tämä hanke ei valitettavasti saanut tarpeeksi myötätuulta.

Yhdistys pyrki jo 1970-luvun lopussa tehokkaasti yhteistyöhön **Suomen Retkeilymajajärjestön** kanssa saadakseen kartoitetuksi sopivia leirikoulukohteita eri puolilta Suomea. Samoin jatkettiin yhteistyötä kohdekartoituksen merkeissä myös kuntien ja järjestöjen kanssa. Suomen retkeilymajajärjestön pääsihteeri Kalevi Vaara kutsui helmikuussa 1984 yhdistyksen edustajat keskustelemaan

leirikoulukohteiden **luettelon** julkaisemisesta. Luettelo perustuisi lähinnä retkeilymajapohjalle. Monet retkeilymajat olivat kiinnostuneita laajentamaan toimintaansa leirikoulujen tarpeisiin. Matkailuala oli erikoisesti innostunut leirikoulutoiminnasta, koska se antaisi lisätuloja sellaisille ajoille, jolloin matkailijoiden määrä on vähäisempi.

Tärkeä virستانpylväs yhdistyksen toiminnassa olikin leirikouluksia esittelevän luettelon ilmestyminen 1987 Suomen Retkeilymajajärjestön kanssa. SRM sai Opetusministeriöltä avustuksen luettelon laatimista varten. Sen toimitti Juha Kuronen. Luettelossa oli 130 leirikoulukohdetta ja se postitettiin kaikkiin kouluihin seuraavan vuoden alussa. SRM:n ajatuksena oli myös **retkeilymajan perustaminen Suomenlinnaan**. Asiasta neuvoteltiin Opetusministeriön ja Suomenlinnan hoitokunnan kanssa. Tämä kohde tulisi olemaan myös leirikouluryhmien käytössä. Asia eteni tosin vasta yli kymmen vuotta myöhemmin Leirikouluyhdistyksen ollessa hankkeessa mukana. Samoin oli merkittävää myös se, että Kouluhallitus julkaisi ruotsinkielisen leirikouluoppaan ”Ut på lägerskola”, josta yhdistyksen hallitus päätti teettää suomenkielisen version, sillä tämä korvaisi aikaisemmin päätetyn opettajan oppaan. Valmistelevaan toimikuntaan valittiin kolme hallituksen jäsentä.

Jäsenmäärä oli vuoden 1984 lopussa hieman muuttunut. Henkilöjäseniä oli nyt 134 ja kuntia vain 4. Järjestöjä oli 11.

Retkeilymajat LEIRIKOULU

SUOMEN RETKEILYMAJAJÄRJESTÖ-SRM ry

Yrjönkatu 38 B, 00100 Helsinki

☎ 90-694 0377

telex 121254 lhard

*Ensimmäinen leirikoulutoimijoiden
luettelo ilmestyi 1987*

Yhdistys juhlii 10-vuotista taivaltaan

Yhdistyksen puheenjohtaja Per-Elof Boström ilmoitti Tammisaaren vuosikokouksessa 2.2.1985 haluavansa jättää puheenjohtajan paikan työkiireiden vuoksi. Hän oli toiminut yhdistyksen hyväksi erittäin uhrautuvasti ja suurella asiantuntemuksella. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin opettaja Harri Hiihtola Tammisaaresta.

Toimintavuosi 1985 oli merkkipuosi Suomen leirikouluyhdistyksen historiassa, sillä yhdistys täytti 10 vuotta. Juhlavuoden päätapahtuman valmistelu vei suuren osan hallituksen kokousten ajasta. Tapatumaa juhlittiin näkyvästi Vaasassa 16.11.1985 hotelli Centralissa. Puheenjohtaja Jarl Streng käsitteli puheessaan aihetta: *"Onko Leirikouluyhdistys saavuttanut asettamansa tavoitteet?"* Ensimmäinen tavoite oli levittää leirikouluajatusta maassamme. Streng totesi, että yhdistyksen edustajat ovat matkustelleet ympäri Suomea puhumassa leirikoulusta ja lisäksi on aikaansaatu oma lehti. Toinen tavoite oli vaikuttaminen siten, että leirikoulu saadaan mukaan peruskoulun opetus-suunnitelman perusteisiin. Tämä tavoite olikin virallisesti toteutunut, sillä uudet koululait tulivat voimaan 1.1.1985. Tavoitteeksi oli asetettu myös leirikoulupedagogisen valmennuksen saaminen opettajankoulutukseen. Tässä vaiheessa se oli jo otettu ohjelmaan Savonlinnassa, Joensuussa ja Oulussa. Tärkeänä tavoitteena oli ollut myös toimiminen asiantuntijana ja avustajana uusien leirikoulukeskusten perustamisessa. Tästä tavoitteesta oltiin kuitenkin vielä paljon jäljessä.

Ikään kuin kymmenvuotistaipaleen kunniaksi Kouluhallitus antoi koulun ulkopuolella tapahtuvaa opetusta koskevat uusitut ohjeet ja säädökset. *"Peruskoululain 26 §:n 3 momentin ja peruskouluasetuksen 21 §:n 4 momentin mukaan peruskouluopetusta voidaan antaa myös koulun ulkopuolel-*

10-vuotisjuhla Hotelli Centralissa, Vaasassa. Edessä vasemmalta kolme puheenjohtajaa: Onerva Virtanen, Torsten Sannamo ja Harri Hiihtola

la. Koulun ulkopuolella annettava opetus tarjoaa mahdollisuuden monipuolisiin toimintatapoihin. Koulun ulkopuolista opetusta ovat opintokäynnit, opintoretket, **leirikoulut** ja työelämään tutustuttaminen. Ohjeiden mukaan koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen saa käyttää yhteensä 10 työpäivää lukuvuodessa.” Leirikoulu mainitaan nyt ensimmäisen kerran ohjeissa muiden toimintojen ohella. Lisäksi saatiin ohjeisiin merkittävä parannus: koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen voidaan käyttää 10 työpäivää lukuvuodessa viiden sijaan. Yhdistys oli saavuttanut tärkeän tavoitteensa. Siihen kului kokonaista kymmenen vuotta.

Varsinaisten jäsenten (henkilöjäsenet) määrä nousi vuoden aikana 40:llä, ollen vuoden lopussa 174. Kuntia oli jo mukana 11 ja järjestöjä 19. Viimeksi mainittu luku sisältää myös leirikoulukeskuksia. Selvää kasvua oli siis tapahtunut ja mielenkiinto leirikoulua kohtaan kasvanut.

Kodin ja koulun yhteistyö käynnistyy

Koululaisten vanhempien liitosta toiminnanjohtaja Anja Lehtijärvi otti yhteyttä ja pyysi yhdistyksen edustajaa kertomaan leirikoulutoiminnasta syyskuussa 1985 liiton koulutustilaisuudessa. Tämän jälkeen yhdistyksemme edustajat kävivät luennoimassa vanhempainliiton tilaisuuksissa aina 1990-luvun alkuun. Sitten tämä toiminta hiipui vähitellen, kun yhdistyksen toiminnan keskipiste siirtyi oman toimintakeskuksen hankintaan. Se käynnistyi uudelleen 2020, jolloin liito oli jo muuttanut nimensä **Suomen vanhempainliitoksi**. Uusi yhteistyö alkoi neuvotteluilla ja yhteisten tavoitteiden etsimisellä. Liiton toiminnanjohtaja Saija Olkkonen-Jones esiintyi yhdistyksen jäsen-tapaamisessa huhtikuussa 2022 kertoen pandemian vaikutuksesta oppilaiden opiskelumotivaatioon. Merkittävää on ollut myös yhteisten lausuntojen antaminen sekä medialle että viranomaisille. Suomen Vanhempainliiton ja leirikouluyhdistyksen toiminnassa nähdään paljon yhteistyön mahdollisuuksia ja yhteistä vaikuttamisen tarvetta. Vuonna 2025 jatketaan yhteisten neuvottelujen pitoa ja pyritään etsimään lisää tärkeitä vaikuttamisen keinoja. Olemme Vanhempainliiton ja Suomen Nuorisokeskusyhdistyksen kanssa laatineet mm. mielipidekirjoituksia Hesariin sekä lähestyneet Opetus- ja kulttuuriministeriä sekä Opetushallitusta leirikoulun ohjeistuksen yhtenäistämisestä valtakunnallisesti. Educa-messujen aikana olemme tehneet tapahtumassa käyneille opettajille ja vanhemmille kyselyä leirikoulujen tulevaisuudesta. Pyrimme tällä selvittämään opettajien ja vanhempien tarpeita ja näkemyksiä leirikoulutoiminnasta.

Hallituksen kokouksessa Kiilin kotiseutumuseossa Siipyyssä elokuussa 1986 puheenjohtaja Harri Hiihtola pyysi eroa tehtävästä henkilökohtaisista syistä. Varapuheenjohtaja Rafael Sjöberg valittiin hoitamaan puheenjohtajan tehtävät loppuajaksi. Hiihtola oli valittu myös Pohjoismaisen leirikouluneuvoston presidentiksi. Hänen tehtävänsä valittiin hoitamaan Jarl Streng.

Merkittävä parannus toiminnassa oli **oman toimistohuoneen vuokraaminen** Kesälukioseuran tiloista Helsingistä. Vuoden aikana pohdittiin ahkerasti toiminnanjohtajan osa-aikaista palkkaamista. Toimiston vuokra oli 300 mk/kk ja sihteeri Juha Kuronen lupautui aluksi päivystämään ilman korvausta yhtenä päivänä viikossa. Ympäristökasvatuksen merkitys korostui vuoden aikana siten, että päätettiin aktiivisesti osallistua pohjoismaiseen Ympäristö 87 Miljö -tapahtumaan Helsingissä.

Pohjoismaisen leirikouluneuvoston (NLR) yhtenäisyyttä korostettiin logolla

jestöjä yhteensä 34. Leirikoulu-Lägerskola ilmestyi 4 kertaa ja kustakin numerosta otettiin 1500 kappaleen painos. Postitukseen meni yli 600 kpl, muut jaettiin koulutustilaisuuksissa ja tapahtumissa.

Ympäristökasvatus nousee keskiöön

Ympäristökasvatus mainitaan ensimmäisen kerran yhdistyksen historiassa Kristiinankaupungissa 11.2.1984 pidetyn vuosikokouksen talousarviossa. Siinä esitetään anottavaksi Ympäristöministeriöltä 3000 markan avustusta leirikoulun **ympäristökasvatusoppaan** valmistamiseen. Voidaan tässä todeta, että Suomen leirikoulu yhdistys oli ensimmäinen yhdistys, joka otti ohjelmaansa ympäristökasvatukseen. Vasta kuusi vuotta myöhemmin perustettiin Suomen ympäristökasvatuksen seura (nykyinen FEE). Peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmissa ympäristökasvatus kyllä mainittiin jo läpäisyaineena, joka koskee kaikkia oppiaineita. Oppimateriaaleissakin ympäristökasvatus on jo mainittu, esimerkiksi biologian oppikirjat: Matti Leinonen (Otava).

Vuoden 1987 suurin tapahtuma oli **Ympäristö 87 Miljö** Helsingin Messukeskuksessa 2.-4.6. Yhdistyksellä oli oma näyttelyosasto. Varapuheenjohtaja Juha Kuronen oli Kouluhallituksen palkkaamana tapahtuman pääsihteerinä edellisen vuoden syksystä lähtien. Kolme hallituksen jäsentä oli kutsuttuna opetusministeri Christoffer Taxellin järjestämään tapahtuman vastaanottoon Hanaaaren kulttuurikeskuksessa. Ympäristö 87 Miljö -tapahtuma Helsingissä oli ympäristökasvatuksen pohjoismaisen yhteistyön kolmas tapahtuma. Tämän tapahtuman tarkoituksena oli pohjoismaiden opetusministereiden johdolla kiinnittää huomiota ympäristökasvatuksen merkitykseen ja sen sisällyttämiseen eri aineiden opetussuunnitelmiin. Helsingin osuus päättyi 4.6. Helsingin kaupungin järjestämään vastaanottoon Kaupungintalossa. Tapahtuma järjestettiin kahden vuoden välein jokaisessa pohjoismaassa. Suomen jälkeen oli tapahtuma Kööpenhaminassa ja viimeisenä

Vuosi 1986 oli työntäyteinen, sillä koulutustilaisuuksia oli vuoden aikana 10. Niistä 5 oli kesäyliopistojen yhteydessä. Rauman opettajankoulutuslaitos järjesti kurssin, johon myös opiskelijat saivat osallistua. Suuren suosion saavuttivat kaksi pohjoismaista kurssia, joista ensimmäinen oli syyskuussa Siipyn Kiilissä pidetty Pohjoismaisen leirikouluneuvoston ensimmäinen kesäseminaari. Toisena oli pohjoismainen leirikouluseminaari Hanasaassa 24.-28.10. Yhdistyksen edustajina olivat Juha Kuronen, Jarl Streng sekä Thina Wikström. Myös ruotsinkieliset kurssit Med barn i naturen, Skogen i skolan sekä Lärarkurs i friluftliv keräsivät innostuneen osallistujajoukon.

Jäsenistö kasvoi edelleen vauhdilla. Henkilöjäsentä kirjattiin vuoden lopussa 209 ja kuntia sekä jär-

Miljö 91 Islannissa. Opettajajoukon edessä istumassa Eeva-Liisa Ryhänen

oli Islannin vuoro 1991, johon osallistui yli viidenkymmenen suomalaisen opettajan joukko.

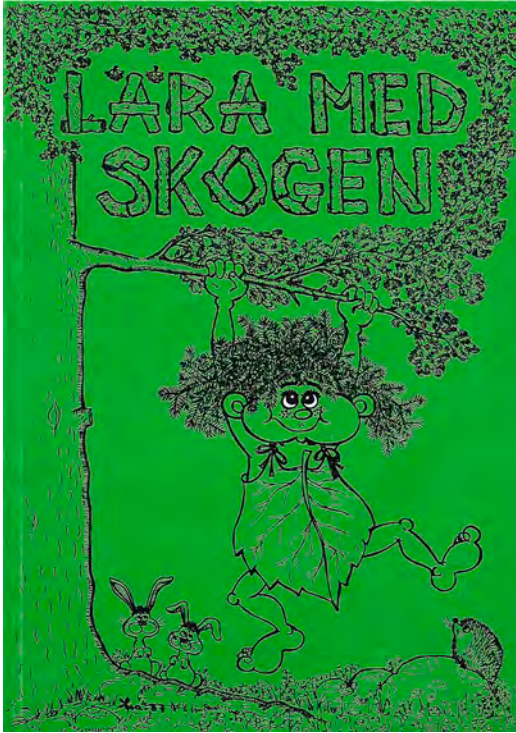
Hyvärilässä 7.-8.2.1987 pidetyssä vuosikokouksessa keskusteltiin jälleen toiminnanjohtajan palkkaamista, vaikka aluksi osa-aikaisesti. Taloudellinen tilanne ei tosin siihen vielä anna mahdollisuutta. Leirikouluuute on levinnyt opettajien keskuuteen ja heillä on yhä enemmän tarvetta saada neuvoja ja ohjeita. Tähän tarvittaisiin henkilö, joka vastaisi kyselyihin sovittuina aikoina. Vuosikokouksen lisäksi Hyvärilässä pidettiin myös tavan mukaan leirikoulupedagogiikan kurssi, johon osallistui lähes 30 opettajaa. Kurssin avauksen luento oli ”Leirikoulun opetussuunnitelma ja ympäristökasvatus”. Sen piti Marketta Karhu Ympäristöinstituutista Iistä.

Kesäkuussa osallistuttiin myös Åbo Akademin järjestämälle Outdoor Education -kurssille Vaasassa Kurssilla esiteltiin ulkomailta saatuja toimintamalleja sekä didaktisia ohjeita koulun ulkopuolisessa toiminnassa. Niitä pidettiin erittäin hyödyllisinä ja sellaisina, joita voidaan soveltaa myös Suomen oloissa.

Tammisaaren saaristossa järjestettiin 7.-11.6.1987 kaksikielinen kurssi ”Luonnon merkitys lapsen kehitykselle – Naturens betydelse för barns utveckling”. Tämä kurssi keräsi innostuneen osallistujajoukon ja se toteutettiin yhdessä Hangon kesäyliopiston kanssa. Toinen suosion saanut kurssi oli ympäristöasioihin keskittynyt leirikoulupedagogiikan kurssi Saarijärvellä 14.-15.11.1987.

Leirikoulu-lehden syysnumero 1989 julkaistiin **ympäristökasvatuksen** teemanumerona ja siihen saatiin Kouluhallitukselta 4000 markan tuki. Lehti on pyrkinyt toimimaan opettajille leirikoulupedagogisena foorumina ja antamaan käytännön neuvoja ja ohjeita. Lehti jaettiin yli 700 osoitteeseen. Mukana olivat myös Koti ja Koulu -yhdistykset.

Katseet kääntyvät metsään

Leirikoulun metsäopetuksen opaskirja, jonka kannen ja piirrookset suunnitteli Isa Forsbäck

maan materiaalin julkaistuksi myös suomenkielisenä nimellä ”Metsä opettaa”. Thina Wikström edustaa yhdistystä projektissa. Rahallista tukea käännökseen ei kuitenkaan koskaan saatu, eikä vastaavaa suomenkielistä julkaisua ilmestynyt.

Uusi leirikouluopas ”Ulos oppimaan!” ilmestyi suunnitellusti vuoden 1988 aikana. Se on käännetty Kouluhallituksen edellisenä vuonna julkaisemasta oppaasta ”Ut på Lägerskola”.

Syyskuussa järjestettiin Rautavaaran Metsäkartanossa pohjoismainen leirikoulu yhdeksännen luokan oppilaille. Leirikoulun teemana oli metsätalous ja metsäekologia. Kurssin johtajana oli Terttu Antikainen. Pohjoismaisuus näyttää olleen selvästi suosiossa vuoden 1988 aikana leirikoulukursseja järjestettäessä.

30.-31.1.1988 pidettiin Paasikiviopistossa Turussa vuosikokouksen yhteydessä ympäristökasvatukseen liittyvä metsäaiheinen leirikoulupedagogiikan kurssi, johon osallistui 30 opettajaa eri puolilta Etelä-Suomea. Vastaava kurssi ”Med barn i naturen” järjestettiin ruotsinkielisille opettajille Lappvikissa 23.-24.5. Se sai myös hyvin innostuneen ja runsaan osallistujajoukon. Leirikoulu-Lägerskola -lehden päätoimittajana alusta alkaen toiminut Thina Wikström ilmoitti jättävänsä tehtävän. Hänen seuraajakseen valittiin Juha Kuronen, mutta Thina lupasi olla edelleen mukana lehden kehittämistyössä. Verrattaessa lehteä vastaaviin pohjoismaisten sisarjärjestöjemme lehtiin on suomalainen julkaisu selvästi laaja-alaisempi, vireämpi ja monipuolisempi.

Leirikouluyhdistys on ollut alusta alkaen mukana ”Skogen i skolan ” -projektissa, jonka tarkoituksena on kehittää metsäopetusta peruskoulussa leirikoulutoiminnan periaattein. Projektin liittyy myös ruotsinkielinen opas ”Lära med skogen”. Yhdistys pyrkii saa-

Säännöt uudistuvat ja toiminnanjohtaja aloittaa

Sundomin Saukkorannassa Vaasassa pidettiin vuosikokous 4.2.1989. Kokouksessa uudistettiin säännöt siten, että vuosikokous jaetaan kevät- ja syyskokouksiksi. Syyskokouksessa hyväksytään toimintasuunnitelma, talousarvio ja valitaan hallituksen jäsenet. Kevätkokouksessa käsitellään toimintakertomus ja tilinpäätös. Vuoden 1977 sääntöjen kohtaan ”Tarkoitus ja toiminnan laatu” lisättiin kohta 6: *pyrkii oma-aloitteisesti järjestämään koulunuorisolle tarkoitettua leirikoulutoimintaa kansallisella, pohjoismaisella sekä kansainvälisellä tasolla*. Tämä lisäys tehtiin sen vuoksi, että se virallisti yhdistyksen oman leirikoulukeskuksen perustamisen. Lisäksi Vaasan vuosikokouksessa päätettiin valita toiminnanjohtaja puheenjohtajan avuksi. Ensimmäiseksi toiminnanjohtajaksi valittiin varapuheenjohtaja Juha Kuronen ja sihteerinä toiminut Onerva Virtanen valittiin varapuheenjohtajaksi. Toiminnanjohtajan tehtäviin kuului myös sihteerin tehtävät ja asioiden esittely hallituksen kokouksissa.

Ensimmäiseksi toiminnanjohtajaksi valittiin varapuheenjohtaja Juha Kuronen 1989

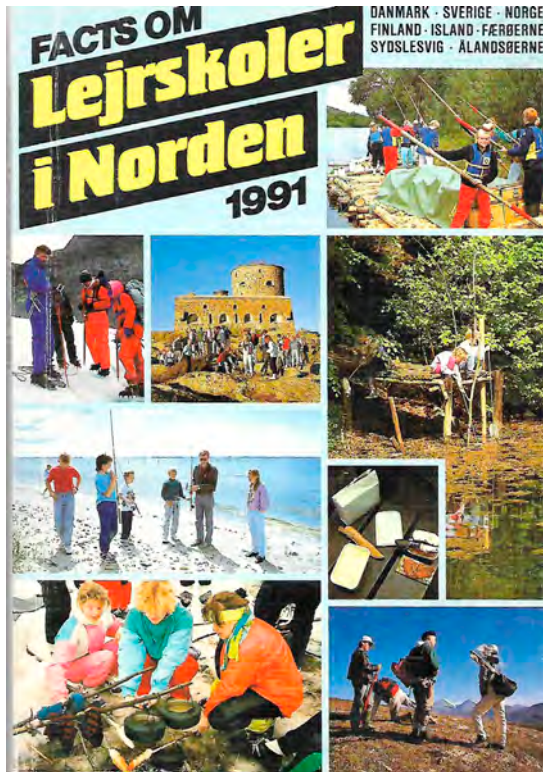
Opetusministeriö asetti keväällä 1989 leirikoulutyöryhmän, jonka muistiosta yhdistys anoi lausunnon. Muistio oli leirikoulutoiminnan kannalta hyvin myönteinen ja antaa toiminnalle hyvät mahdollisuudet jatkossa. Työryhmän työskentely johti myöhemmin Kouluhallituksen antamiin leirikoulun ja muun koulun ulkopuolisen opetuksen pedagogisten tavoitteiden määrittelyyn. Näitä tavoitteita oli viisi: 1) opetuksen pitää eheyttää opetussuunnitelmaa, 2) monipuolistaa opetusjär-

jestelyjä, 3) lisätä koulun ja kodin yhteistyötä, 4) lisätä koulun ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutusta ja 5) edistää oppilaan persoonallisuuden kasvua. Yhdistyksen hallituksen jäsen Juhani Vahtokari oli määritellyt aikaisemmin tavoitteet seuraavasti: oppilaan maailmankuvan laajentaminen, opetuksen konkretisointi, myönteisen asenteen luominen koulua kohtaan, työn arvostuksen lisääminen ja empaattisuuden sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen kehittyminen.

Suomen retkeilymajajärjestön kanssa yhteistyössä toimitettiin uusi painos ”**Kurssi- ja leirikoulukohteet**” -kirjasesta. Sen päätoimittajana oli Juha Kuronen. Valtion painatuskeskus julkaisi vielä vuoden lopussa ”Leirikoulun käsikirjan”, jonka toimituskunnassa on ollut yhdistyksen edustajana Onerva Virtanen.

Uusien sääntöjen mukainen syyskokous ja leirikoulupedagogiikan kurssi opettajille pidettiin Ristiinassa 18.-19.11.1989

VR:n kädenojennus leirikouluryhmille

Pohjoismainen leirikouluneuvosto julkaisi yhteis-pohjoismaisen leirikoulukohteiden luettelon 1991

VR lunasti aiemmin tekemänsä lupauksen leirikoululaisten alennetuista junamatkoista. Emme päässeet ihan samalle tasolle, kuin Tanska, jossa junamatkat leirikouluryhmille olivat täysin ilmaisia. VR maksoi myös hallituksen jäsenten kurssimatkat Rovaniemelle edestakaisin. Lisäksi maksettiin edestakainen bussikuljetus Rovaniemen rautatieasemalta Ounasvaaran pirtille kaikille kokouksen ja kurssin osanottajille. VR:n leirikoulumatkojen alennuksesta viestitettiin kouluille lehden välityksellä ja monet luokat käyttivätkin tätä mahdollisuutta. Kevätkokous Rovaniemellä pidettiin 10.-11.2.1990 ja sen yhteydessä oli myös leirikoulupedagogiikan kurssi lappilaisille opettajille. Kurssilla oli 28 opettajaa.

Pohjoismainen yhteistyö eteni jälleen, sillä Pohjoismainen ministerineuvosto myönsi 200 000 DKR:n avustuksen Pohjoismaiselle leirikouluneuvostolle yhteispohjoismaisen leirikoulukohteiden luettelon valmistamista varten. Luettelo valmistui 1991 ja siinä oli mukana 38 leirikoulukohdetta Suomesta.

Syyskokous ja kurssi Sveitsin Majassa Hyvinkäällä pidettiin 6.-7.10.1990. Kokouksessa päätettiin osallistua ”Outdoor Education” -koulutukseen. Se alkaa Suomessa tulevana keväänä ja jatkuu

Yhdysvalloissa kesällä 1991 ja Australiassa 1992. Kurssin vetäjänä oli Jarl Streng Vaasan harjoittelukoulusta ja se sisältyi Åbo Akademin ohjelmaan. Kurssilla oli mukana viisi yhdistyksen hallituksen edustajaa. Jarl Streng oli tehnyt omat tutkimusmatkansa sekä Yhdysvaltoihin että Australiaan aikaisemmin ja tuns näiden maiden leirikoulutoiminnan erittäin hyvin.

Vuoden 1991 alussa Kouluhallitus muuttui Opetushallitukseksi. Saman vuoden keväällä yhdistys joutui luopumaan yhteisestä toimistosta Kesälukioseuran kanssa. Samalla tiivistyi yhteistyö **Lasten lomayhdistyksen** kanssa. Hiljaisena tavoitteena oli oma leirikeskus, jota isännöisi kaksi yhdistystä. Tämä antoi mahdollisuuden vuokrata yhteinen toimistohuone TVK:n talosta Itä-Pasilasta. Uusi toimisto oli varsin moderni ja antoi mahdollisuudet uusimman tietotekniikan käyttöön. Yhdistyksen toimistoon palkattiin syyskuun alussa 1992 puolipäivätoiminen toimistosihteeri, joka tekee toimistotöitä osaksi Leirikoulu yhdistyksen ja osaksi Lasten lomayhdistyksen palkkaamana. Tämä tulee helpottamaan etenkin toiminnanjohtajan ja taloudenhoitajan töitä. Palkkaukseen saatiin työllistämistukea helmikuun loppuun saakka. Toimistosta jaettiin myös esitteitä ja materiaalia kaikista jäsenkeskuksistamme. Toimistosihteerinä aloitti Arja Suonpää ja hänen jälkeensä Virpi Huikku vuoden 1995 alusta. Syyskuussa tehtiin myös merkittävä päätös: molemmille yhdistyksille hankitaan toimistoon **tietokone**, jolla voi jatkossa tehdä myös Leirikoulu-lehden taiton. Tähän saakka on tehty vain saksitaitto, jonka ovat tehneet Thina Wikström, Monica Weckström ja Juha Kuronen.

Oululainen Videoduc Oy oli tehnyt yhdistykselle aloitteen 20 minuutin pituisen **leirikouluvideon** valmistamisesta. Sitä voitaisi käyttää leirikoulun markkinoinnissa ja erilaisissa koulutustilaisuuksissa, kuten vesopäivillä ja vanhempainilloissa. Yhdistys ei osallistu videon kustannuksiin, mutta toimii sen valmistamisen ajan asiantuntijana. Lisäksi yhdistys lupautui tuottamaan videon yhteyteen kirjallisen materiaalin. Videota käytettiin monissa koulutustilaisuuksissa ja vanhempinkokouksissa. Vastaavanlaisen videon valmistaminen on noussut uudelleen esiin 2025 toimintasuunnitelmassa.

Oma leirikoulukeskus taas kiikarissa

Thina Wikström toi Kirkkonummen Porkkalan kevätkokoukseen 13.3.1992 tiedon, että Tammisaaren kaupunki on myymässä Snappertunassa sijaitsevan **Brobyn tilan** (2 ha) rakennuksineen. Tilalla oleva päärakennus on entinen kansakoulu. Hallitus päätti 9.5. tehdä enintään 400 000 markan ostotarjouksen yhdessä **Lasten lomayhdistyksen** kanssa. Ajatuksena oli, että paikkaa voitaisi näin käyttää leirikoulukeskuksena keväällä ja syksyllä ja muina aikoina talvella ja kesällä lasten leiritoiminnassa. Aikaisemmin Leirikoulu yhdistys ei ole suhtautunut kovin myönteisesti oman keskuksen hankkimiseen, mutta nyt tilanne oli selvästi toisenlainen.

Tammisaaren kiinteistölautakunta hyväksyi ostotarjouksen, joka siirtyi syksyllä kaupunginhallituksen päätettäväksi ja sen jälkeen yhdistyksen kokouksen käsittelyyn. Kiinteistö saatiin lopulta 350 000 markalla. Rahoitus järjestettiin siten, että myyntihinnasta puolet maksettiin MERITA-PANKIN myöntämällä lainalla ja loppusumma sovittiin maksettavaksi Tammisaaren kaupungille vuosittain viiden vuoden aikana.

Nötön syyskokouksessa 1992 Rafael Sjöberg luovutti puheenjohtajan tehtävät Onerva Virtaselle

Oman keskuksen hankinta edellytti myös tehokkaampaa markkinointia. Yhdistyksellä olikin ensimmäisen kerran oma näyttelyosasto **Educassa** marraskuussa 1992. Mukana oli myös 7 jäsenkeskusta omilla esitteillään. Tämän jälkeen osallistuttiin Educaan lähes säännöllisesti joka vuosi.

Edellisenä vuonna aloittaneen toimistosihteerin työnkuvaa laajennettiin siten, että hänen tehtäväkseen muodostui Brobyn varauskalenterin ylläpito, esitteiden jako sekä varausten laskutus.

Syyskokous ja leirikoulupedagogiikan kurssi pidettiin Nötössä 26.-27.9.1992. Tarkoituksena oli antaa vauhtia hankkeelle, jolla tavoiteltiin leirikoulukeskusta saarelle. Tämä hanke kuitenkin kariutui lähinnä nötöläisten vastustukseen. Pitkäaikainen puheenjohtaja Rafael Sjöberg luopui tehtävästään ja hänen tilalleen valittiin yhdistyksen varapuheenjohtaja rehtori Onerva Virtanen Paraisilta.

Kolilla pidettiin 13.-14.2.1993 kevätkokous, joka hyväksyi toiminnanjohtajan laatiman esityksen Brobyn kiinteistön toiminnan järjestämisestä. Broby tullaan kehittämään yhdistyksen omaksi leirikoulukeskukseksi, jossa leirikoulun sisältöjä kehitetään ja kokeillaan. Tuloksista raportoidaan ja ne saatetaan jäsenkeskusten tietoon. Broby tulee esityksen mukaan toimimaan eräänlaisena leirikoulupedagogiikan ja -didaktiikan kehittämiskeskusena.

Kevätkokouksen yhteydessä pidettiin tuttuun tapaan opettajille tarkoitettu leirikoulupedagogiikan kurssi, jonka ohjelma noudatteli jo 1980-luvulta perittyä kaavaa:

Leirikoulupedagogiikan kurssi

13.-14.2.1993

Hotelli Kolissa

Kohderyhmät: peruskoulun ja lukion opettajat ja opinto-ohjaajat sekä kuntien kouluviranomaiset, leirikoulukeskusten henkilökunta

Lauantai 13.2

- 10.00 Tervetuloa!
Puheenjohtaja Onerva Virtanen
- 10.30 Mikä on leirikoulu ja sen tulevaisuus?
Toiminnanjohtaja Juha Kuronen
- 12.00 Lounas
- 13.00 Mukavasti maastossa - talvellaakin tarkenee.
Opettaja Benita Björkell ja Thina Wikström
- 14.00 Kahvi
- 14.30 Leirikoulukeskusten henkilökunnan sekä opettajan tehtävät ja pedagogiset valmiudet.
Opettaja Risto Patrikainen
- 15.30 Voiko leirikoulussa seikkailla?
Ilmari Martikainen
- 16.00 Uusi OPS ja opettajan vastuukysymykset.
OAJ:n edustaja
- 17.00 Suomen leirikouluyhdistyksen kevätkokous
- 18.00 Päivällinen
- 19.00 Hämärän hetkiä.
Opettajat Benita Björkell, Monika Weckström ja Thina Wikström
- 20.00 Sauna, iltapala ja illanvietto. Leirikoulun vapaa-ajan ohjelmia.
Koulunjohtaja Reima Hänninen

Sunnuntai 14.2

- 09.00 Aamiainen
- 10.00 Yhteispelillä se sujuu. Sosiaalisia harjoituksia leirikouluihin.
Benita Björkell, Monika Weckström ja Thina Wikström
- 11.00 Minun leirikouluni. Ratkaisumalleja.
Onerva Virtanen
- 12.00 Mietteitä kotimatkalta.
Reima Hänninen
- 12.30 Lounas ja päättökahvi

Kurssin johtajan toimii Juha Kuronen. Kurssille on ilmoittauduttava 31.1. mennessä Suomen leirikouluyhdistyksen toimistoon joko kirjeitse tai puhelimitse. Kurssimaksu on 600 mk ja se sisältää yllämainitun ohjelman, täysihoidon sekä kurssimateriaalin. Ilmoittautuneille lähetämme maksukortin sekä tarkemmat ohjeet kurssista.

Lokakuussa Tammelan metsäoppilaitoksessa pidettiin metsäaiheinen kurssi opettajille. Kurssin yhteydessä pidettiin myös syyskokous. Opetushallituksen Erkki Merimaa ilmoitti, että opetushallitukseen perustetaan leirikoulujen sisältöjä pohtiva työryhmä, johon kutsutaan myös yhdistyksen edustaja.

Broby valmistautuu leirikoulutoimintaan

*Brobyn entinen kansakoulu Snappertunassa
ostettiin yhdistykselle 1994*

Vuosi 1994 kului kokonaan Brobyn tilojen muuttamiseen siten, että ne soveltuisivat leirikouluryhmien majoitus- ja ruokailutiloiksi. Lisäksi suunniteltiin erilaisia ohjelmia, sillä oli suuri halu saada keskus toimimaan mahdollisimman nopeasti. Kevätkokous pidettiin Silja Karnevalilla, sillä yhdistyksen leirikoulupedagogiikan kurssi oli Eurooppalaisen kielikoulun (EK) sponsoroina Gotlannissa kokouksen jälkeen 10.-13.2. Mukana oli 28 osallistujaa, jotka tutustuivat Gotlannin luontoon ja kulttuu-

rihistoriaan. EK oli usean vuoden ajan kumppanimme, sillä se tunsu kaupallisuudestaan huolimatta leirikouluideologian omakseen. Se halusi myös omalta osaltaan edistää leirikoulutietoutta. EK:n järjestämät kielikurssit Suomessa, Pohjoismassa ja Euroopassa suunniteltiin leirikoulunomaisiksi.

Opetushallituksen ylläpitämässä Heinolan kurssikeskuksessa järjestettiin pohjoismainen leirikoulukurssi 6.-8.6.1994.

Yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa 11.6.1994 Tammisaaressa päätettiin yksimielisesti ostaa Brobyn kiinteistö 350 000 markan kauppahinnasta. Päätös kiinteistön ostamisesta tehtiin siis virallisesti vasta sen jälkeen, kun muutostyöt oli aloitettu ja rahoituksesta neuvoteltu. Hallitus luotti siihen, että yhdistyksen kokous tekee myönteisen päätöksen. Syyskokous pidettiin Brobyssä 22.10. ja silloin päätettiin myös siirtää yhdistyksen kotipaikka Tammisaareen. Tämän jälkeen yhdistyksen kaikenlainen toiminta keskitettiin voimakkaasti Brobyn leirikeskukseen Tammisaareen. Brobyn ruokapalveluista, siivouksesta ja huollosta vastasivat lähes alusta alkaen Urho ja Raija Virtanen.

Vuoden 1995 kevätkokous pidettiin myös Brobyssä. Kokouksessa päätettiin ottaa lainaa yhdessä Lasten lomayhdistyksen kanssa 50 000 mk Meritan Käpylän konttorista Brobyn kalustohankintoihin. Ensimmäinen leirikoulu on tulossa syksyllä, joten sisäisen rakenteen tulee olla kunnossa. Lisäksi todettiin, että Suomen vuoro on kesällä järjestää Pohjoismaisen leirikouluneuvoston kesäseminaari, joka on tarkoitus myös pitää Brobyssä 3.-6.8.1995 Samalla voitiin tutustuttaa pohjoismaiset vieraamme yhdistyksen uuteen leirikoulukeskukseen. Seminaari aloitettiin Raaseporin linnassa, jossa pohjoismaisille vieraille tarjottiin ohjelman ja illallisen merkeissä mahdollisuus tutustua linnan elämään 1600-luvulla. Kesäseminarin jälkeen järjestettiin vielä retki Viroon, Lahemaan kansallispuistoon.

NLR:n kesäseminaarin osanottajat illallisella Raaseporin linnassa 1995

Syyskokous pidettiin tietenkin Brobyssä 20.10.1995 ja sen jälkeen kaksipäiväinen ”Ulos Oppimaan!” -kurssi opettajille, joita oli paikalla 23. Näin on Brobyn leirikoulukeskuksen toiminta saatu pienin askelin käyntiin. Syyskokouksen jälkeen oli vielä yhdistyksen **20-vuotisvastaanotto** TVK:n talossa Helsingissä 18.12. Vieraiden joukossa olivat myös opetushallituksen edustajina ylitarkastajat Seija O. Lähdesmäki ja Tuttu Nurmiaho. Opetushallitus antoi juhluvuoden kunniaksi taloudellista tukea uuden leirikoulukeskuksen luettelon toimitustyön aloittamiseksi 11 000 mk. Työ aloitettiin heti ja uusi opas ”Ulos luontoon ja leirikouluun” valmistui toukokuussa 1996.

Ympäristöministeriö kiinnostui leirikouluista

Oman leirikoulukeskuksen avaaminen antoi hallituksen jäsenille uusia haasteita ja päätettiin pitää kevätkokouksen yhteydessä ideakokous. Paikaksi valittiin Hotelli Vuokatinhovi Kajaanissa ja ajankohdaksi 10.-11.2.1996. Kevätkokouksen jälkeen toiminnanjohtaja neuvotteli ympäristöministeri Pekka Haaviston kanssa. Haavisto asettikin työryhmän selvittämään luonto- ja leirikoulujen taloudellista tilannetta. Toiminnanjohtaja Kuronen oli työryhmän jäsenenä ja sen oli annettava lausuntonsa ministeriöön vuoden loppuun mennessä. Ympäristöhallintoa oli juuri uudistettu sekä keskushallinnon että aluehallinnon osalta. Leirikoulutoiminta ja koulun ympäristökasvatus keskittyi työryhmän jälkeen vahvasti Keski-Suomen ELY-keskukseen, jossa kehittämisspällikkönä toiminut Anna-Liisa Kiiskinen oli hankkeen voimahahmona ja myöhemmin perustettavan Luon-

to- ja ympäristökoulujen liiton toiminta-ajatuksen edistäjänä. Hän oli myös työryhmän jäsen ja ympäristökasvatuksen valtakunnallinen koordinaattori.

Leirikoulujen turvallisuuskysymykset nousivat myös esille samana vuonna. Seikkailukasvatusprojektin leirikouluturvallisuusryhmä julkaisi muistion, johon yhdistys antoi lausuntonsa. Siinä katsottiin, että asia on tärkeä, mutta sitä on käsitelty liian yksipuolisesti. Lastensuojelun keskusliitto päättikin julkaista lausuntomme johdosta erillisen **leirikoulun turvallisuusoppaan**, jonka päätoimittajaksi kutsuttiin toiminnanjohtaja Juha Kuronen ja toimittajaksi Hannes Rantakangas.

Metsäopetusta ja ympäristökasvatusta kehitetään

Syyskokous ja metsäkurssi päätettiin järjestää 5.-6.10. 1996 Brobyn leirikeskuksessa yhdessä Skogen i Skolan -yhdistyksen kanssa. Tästä alkoikin muutaman vuoden mittainen metsäopetuksen kehittämisjakso. Se jatkui seuraavana vuonna 7.-9.2.1997, kun Brobyssä pidettiin kevätkokouksen yhteydessä opettajille suunnattu ruotsinkielinen metsäkurssi. Kevätkokouksessa käsiteltiin myös vuonna 1998 Skotlannin Edinburghissa järjestettävää metsäkurssia, johon toivotaan osanottajaksi 10-henkistä delegaatiota Suomesta. Syyskokouksen yhteydessä 4.-5.10.1997 pidettiin syyskokouksen yhteydessä kurssi nimellä ”Metsä opettaa” suomenkielisille opettajille. Se toteutettiin Opetushallituksessa kehitetyn LUMA-projektin mukaisesti.

Leirikoululaiset mittaavat puiden korkeutta Brobyssä

Kevätkokouksessa 21.3.1998 päätettiin hankkia oman tontin vierestä myynnissä ollut 0,56 ha:n metsätontti 40 000 markan hinnalla. Samalla ideoitiin myös sen käyttöä tulevan **koulumetsän** toiminnassa mm. seuraavien tehtävien merkeissä: linja-arviointi, oma vuodenaikaisruutu, leimauskilpailu, kasvillisuuden ja eläimistön inventointi, relaskoopin käyttö, ruutuanalyysi ja erilaiset mittaukset. Perustettavaan koulumetsään rakennettaisiin myös ”Metsän opetuspolku”. Koulumetsän varsinaisena ideana oli myös esitellä opettajille koulumetsän perustamismahdollisuutta koulun läheisyyteen ja siten edesauttaa koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista.

Metsäteema jatkui kansainvälisellä kursilla kesäkuussa 1998. Silloin toteutettiin edellisenä vuonna suunniteltu **metsäkursi Edinburghissa, Skotlannissa**. Kurssille osallistui 8 yhdistyksen edustajaa ja sen johtajana toimi Terttu Antikainen. Kurssin aikana perehdyttiin Skotlannin koulujen metsäopetukseen ja koulumetsäprojekteihin.

Lokakuussa pidettiin leirikoulupedagogiikan kurssi Brobyssä ja sen yhteydessä syyskokous, joka päätti lopullisesti koulumetsän hankinnasta alkuvuoden ostopäätöksen mukaisesti. Tämän jälkeen aloitettiin toiminnan varsinainen ideointi. Päätettiin myös osallistua Helsingin Wanhassa satamassa 20.-21.11.1998 järjestettävään Creo-tapahtumaan omalla näyttelyosastolla. Tapahtumaa varten julkaistiin Leirikoulu-Lägerskola -lehden Creo-teemanumero, joka sisälsi runsaasti tietoa yhdistyksen jäsenkeskuksista ja toimintaperiaatteista.

Maaliskuussa 1999 pidettiin koulumetsäkurssi opettajille Brobyssä. Kurssia varten on koottu yhdessä Skogen i Skolan -järjestön kanssa opasvihko, joka vastaa ruotsinkielistä ”Lära med skogen” -vihkoa. Edellisen vuoden marraskuussa pidetyn Creo-tapahtuman hyvän menestyksen vuoksi päätettiin osallistua myös 3.-4.9.1999 Educa-tapahtumaan Messukeskuksessa. Metsäaiheinen talviekologian kurssi opettajille pidettiin Brobyssä 20.-21.4.1999 Kurssin johtajina olivat Juha Kuronen ja Thina Wikström. Osallistujia oli 23. Kansainvälinen metsäleirikoulu järjestettiin Kajaanissa 24.-28.5.1999 Kurssin johtajana oli Terttu Antikainen ja sen teimana ”Perhemetsätalous”. Leirikoulu-Lägerskola -lehden numero 2/99 julkaisiin ”Metsä opettaa” -teemanumerona.

Lokakuussa 1999 aloitettiin **yhteistyö Suomen WWF:n kanssa** järjestämällä leirikoulupedagogiikan kurssi opettajille Brobyssä. Kurssin teimana oli edelleen metsä, mutta tällä kertaa painotusti ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Perustamamme koulumetsä oli nyt ensimmäistä kertaa

*Kurssilaiset ihailevat mäntymetsää
Skotlannissa 1998*

testissä. Yhteistyö WWF:n kanssa jatkui vielä vuoden 2000 keväällä, jolloin järjestettiin Eeva-Liisa Ryhäsen johdolla talviekologian kurssi. Se kuului osana WWF:n tuottamaan ”Naturewatch” -projektiin. Kurssille osallistui 21 opettajaa. Toukokuussa järjestettiin vielä kielikylpyopettajille luonto- ja ympäristöpainotteinen kurssi Brobyssä ja sen jälkeen vielä saaristoluontoon keskittynyt kurssi Bengtskärin majakkasaarella 13.-14.5. 2000. Yhteistyötä WWF:n kanssa päätettiin jatkaa tiiviisti edelleen jopa niin, että Broby voisi toimia jatkossa WWF:n Naturewatch-koulutuskeskuksena. WWF oli avustanut Brobyn viemärihanketta 5000 markalla. Syyskuussa järjestettiin vielä Naturewatch-kurssi Virossa.

Katse kohti Suomenlinnaa

Syyskokouksen yhteydessä 11.11.2000 pidettiin hallituksen kokous, jonka tärkein asiakohta oli **Suomenlinna-projekti**. Suomenlinnan hoitokunta ja Opetusministeriö olivat heinäkuussa ottaneet yhteyttä toiminnanjohtaja Kuroseen ja pyytäneet Suomen leirikoulu yhdistystä toimimaan asiantuntijana, kun saarelle rakennetaan leirikoulukeskus. Pyyntöön oli suostuttu ja yhdistys hyväksyttiin asiantuntijaksi ja myöhemmin myös leirikoulukeskuksen toimijaksi hoitokunnalta vuokratussa tilassa. Tässä kokouksessa tutustuttiin saatuun esisopimukseen ja valtuutettiin Juha Kuronen neuvottelemaan vuokrasta, kalusteista sekä muista yksityiskohdista. Juha Kuronen oli myös mukana rakennustoimikunnassa asiantuntijana. Leirikoulukeskukseksi muutettava rakennus on venäläinen kansakoulu vuodelta 1908. Myöhemmin se toimi myös suomalaisena kansakouluna. Kun Suomenlinnaa rakennettiin ala-asteen koulu 1950-luvun alussa, muutettiin rakennus sotilaskodiksi. Puolustusvoimat luopui Suomenlinnasta 1972, jolloin rakennus muuttui toimiupseerien kerhotilaksi. Majoitustilojen rakentaminen alkoi vuonna 2000 syksyllä ja talo valmistui keväällä

*Entinen venäläinen kansakoulu on nyt
Hostel Suomenlinna*

2002 leirikoulukeskukseksi. Koska leirikoulutoiminnalla ei voida kattaa kaikkia kiinteistöön liittyviä kuluja, kuten vuokria, päätettiin Suomenlinnan hoitokunnan kanssa tehdyllä sopimuksella, että rakennus toimii myös **hostellina**. Näin saadaan taloon toimintaa ympärivuotisesti. Liiketoiminnalla voidaan kattaa yhdistyksen toimintaa ja pitää leirikoululaisten maksut kohtuullisina.

Suomenlinnan leirikoulukeskukseen (Hostel Suomenlinna) palkattiin 1.4.2002 kaksi työntekijää, joiden teh-

täviin kuului vastaanotto, siivous ja aterioiden valmistus. Tehtäviin valittiin Peter Fredriksson ja Brobyn leirikeskuksesta Hannes Rantakangas. Ennen toiminnan alkamista he olivat kalustamassa ja valmistamassa rakennusta sen tulevaan käyttöön. Lasten lomayhdistyksen toiminnanjohtaja Mikael Jurvela oli myös mukana sisutustöissä, esimerkiksi kerrossänkyjen rakentamisessa.

Vaikka Suomenlinna olikin jo vahvasti mukana yhdistyksen toiminnassa, päätettiin sitkeästi jatkaa toimintaa myös Tammisaarella. Brobyn leirikeskukseen ulkorakennuksen yhteyteen esimerkiksi rakennettiin 2001 askartelu- ja laboratoriotila EU:n Leader-tuella, sillä yhdistyksen tarkoitus oli jatkaa kahden leirikoulukeskuksen pyörittämistä. Erillisen työskentelytilan rakentaminen oli tarpeellista, sillä leirikoulujen ja leirien ohjelmiin alkoi kuulua yhä enemmän myös erilaista tutkimista ja käden taitoja vaativia tehtäviä.

Hostel Suomenlinna avattiin virallisesti Vappuna 1.5. 2002 Avajaiset järjestettiin sidosryhmille ja paikalla oli lähes 50 henkilöä. Vuokrasopimus oli allekirjoitettu alkuvuodesta ja kaikki tarvittavat hankinnat tehtiin avajaisiin mennessä. Opetusministeriöltä saatiin lähinnä kaluston hankintaan tukea 10 000 euroa. Kaikki saatiin avajaisiin mennessä kuntoon ja toukokuu oli jo täyteen myyty leirikouluille. Uusi leirikoulukeskus järjesti myös syksyllä ensimmäiset kurssit pääkaupunkiseudun opettajille. Kysymyksessä olivat ympäristökasvatuksen kurssit ja niistä toinen oli ruotsinkielinen. Kurssien yhteydessä pidettiin myös yhdistyksen syyskokous.

Uudet opetussuunnitelman perusteet innostavat

Kevätkokouksen yhteydessä pidetyllä leirikoulupedagogiikan kurssilla 29.-30.3 2003 käsiteltiin uusiin opetussuunnitelman perusteisiin liittyviä leirikouluaiheisia kysymyksiä, kuten lintujen tarkkailua ja kasvienkeruuta. Uusi OPS antaa entistä enemmän liikkumatilaa koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen, jota pidettiin erittäin myönteisenä. Uusi OPS astuu voimaan 2004. Opetushallituksen mukaan koulun ulkopuolinen opetus vahvistaa etenkin koulun toimintakulttuuria. Yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa lisää oppilaiden hyvinvointia kasvattaen heitä samalla osallistuviksi kansalaisiksi. Yhdistyksen hallitus alkoi pohtia kysymystä, miten saada leirikoulutoiminta mukaan myös paikallisiin opetussuunnitelmiin. Parhaiten se onnistuu osallistumalla entistä useammin erilaisiin opettajien koulutustilaisuuksiin. Niinpä mentiin omalla näyttelyosastolla Itä-Suomen opettajapäiville Kuopioon ja vuosittain myös Educaan.

*Yhdistys on ollut mukana omalla osastollaan
Educassa alusta alkaen*

Opetushallitus myönsi Suomen leirikouluyhdistykselle vuoden **Cygnaeus-palkinnon**, jonka ojensi juhlallisessa tilaisuudessa Marina Congress Centerissä 11.5.2004 tasavallan **presidentti Tarja Halonen**. Cygnaeus-palkinto on vuodesta 1981 jaettu palkinto opetuksen ja kasvatuksen saralla ansioituneille suomalaisille henkilöille ja yhteisöille. Kouluhallitus (myöhemmin Opetushallitus)

haluaa palkinnolla kunnioittaa kansakoulun isäksi kutsutun Uno Cygnaeuksen elämäntyötä.

Lokakuun syyskokouksessa 2004 päätettiin aloittaa Brobyn leirikouluksessa seuraavana talvena keittiöremontti, jonka tarkoituksena on saattaa keittiö sellaiseen kuntoon, että se voitaisiin hyväksyttää lakisääteiseksi elintarvikehuoneistoksi. Urakkatarjouksia pyydetään kahdelta paikalliselta urakoitsijalta. Seuraavana vuonna hyväksyttiin Contraktilta tilatut työpiirustukset ja remontin aloittamisesta 2007. Tammisaaren kaupungilta anotaan tarvittava rakennuslupa.

Suomenlinnaan päätettiin palkata keväällä 2005 leirikouluohjaaja yleisellä haulla. Paikkaa haki 40 henkilöä. Päätettiin asettaa etusijalle biologian opettajan kokemusta omaava henkilö haastattelujen perusteella. Leirikouluryhmiä ohjasi aluksi toiminnanjohtaja Juha Kuronen, mutta ryhmiä alkoi olla niin runsaasti, että oli välttämätöntä etsiä toinenkin ohjaaja. Ohjaajiksi palkattiin lopulta kaksi biologian opiskelijaa Anna Tuhti ja Anne Jussila. Lisäksi saatiin Suomenlinnaan ensimmäinen sivari Joonas Maristo.

Heinäkuussa 2005 Suomenlinnaa esiteltiin myös pohjoismaisille leirikouluyhdistyksille, kun Pohjoismaisen leirikouluneuvoston nelipäiväinen kesäseminaari järjestettiin täällä.

Brobyn päärakennuksen seinään kiinnitettiin Suojeluskunnan ja Lotta-Svärd-järjestöjen kunniataulu. Mainitut järjestöt pitivät rakennuksessa toimistoaan vuosina 1922-1944.

Kahden keskuksen ylläpito vaikeuksissa

Oppilaat ovat suunnistaneet Kuninkaanportille suorittaen matkalla kulttuurihistoriaan liittyviä tehtäviä

Alkoi näyttää siltä, että yhdistyksen resurssit ylläpitää kahta leirikoulukeskusta vaikuttavat huolestuttavilta. Talvikausi on erittäin vaikea, sillä Hostel Suomenlinna ei ole vielä lyönyt itseään läpi markkinoilla, ja tämän vuoksi on koko henkilökunta sekä Brobyssä että Suomenlinnassa jouduttu lomauttamaan neljäksi kuukaudeksi vuosina 2003-04. Suomenlinnan markkinointia pyrittiin te-

hostamaan yhteistyösopimuksella, joka tehtiin InnoCoach -nimisen yrityksen kanssa. Sen johtaja Outi Korkiakoski ryhtyi alkuvuodesta 2006 johtamaan leirikoulukeskuksen ja hostellin markkinointia. Hän ehdotti, että toimipaikan nimeksi tulisi **”Viaporin visiitti”**. Asia sai varauksellista kannatusta hallituksessa ja se hyväksyttiin seuraavan vuoden alusta. Yhteistyö ei johtanut kuitenkaan toivottuun tulokseen ja sopimus purettiin marraskuussa 2006. Samalla poistettiin myös hostellin nimeksi valittu Viaporin visiitti.

Kevätkokous pidettiin Brobyssä 9.4.2005 yhdistyksen 30-vuotisjuhlakokouksena ilman suurempia juhlallisuuksia. Mukaan kutsuttiin entisiä hallituksen jäseniä.

Yhdistys järjesti Pohjois-Karjalan luontokouluyhdistyksen toivomuksesta leirikoulupedagogisen kurssin itä-Suomen leirikoulukeskusten toimijoille Kolilla 10.-11.10.2005. Suomenlinnassa pidettiin yhteensä seitsemän opettajille tarkoitettua kurssia, joissa yhdistyksen edustajat olivat ohjaajina. Suomenlinnassa pidettiin myös Pohjoismaisen leirikouluneuvoston kesäseminaari elokuun alussa. Kurssille osallistui 16 edustajaa kaikista pohjoismaista.

Suomenlinna oli jo löytänyt paikkansa lukuisten kokousten ja seminaarien järjestäjänä, mutta näitä tarvitaan lisää ja toivotaan uuden markkinointistrategian auttavan tässä työssä. Huolta ei ollut niinkään leirikouluryhmien saamisessa Suomenlinnaan, vaan leirikoulukausiin väliin jäävien kuukausien täyttäminen matkailijoilla, kokouksilla ja seminaareilla. Markkinoinnin kärki suunnattiin lähinnä nuoriso- ja ympäristöjärjestöihin. Myös helsinkiläisille kouluille tarjottiin hostellia veso-päivien pitopaikaksi.

Maailmanperintökohdetta alettiin hyödyntää

Yhdistyksen toiminnassa Broby oli edelleen vahvasti mukana, vaikka se alkoikin tuntua jo hienaan ongelmalliselta. Esimerkiksi Brobyn keittiösuunnitelma eteni vuoden 2006 aikana tavoitteen seensa ja työ voitaisi aloittaa seuraavana vuonna. Investointiavustusta anottiin Opetusministeriöstä. Sitä ei kuitenkaan saatu, joten jälleen turvauduttiin pankkilainaan yhdessä Lasten lomayhdistyksen kanssa. Keittiöremonttiin saatiin hieman apua Länsi-Uudenmaan sairaalan keittiöremontin yhteydessä vapautuneista kalusteista.

Suomenlinnan kohdalla todettiin heti, että paikka tarjoaa jo sinällään erittäin suuret mahdollisuudet sekä kulttuurihistoriaan että luontoon painottuvien leirikouluohjelmien toteuttamisen. Suomenlinnan rakennukset, muurit, puistot ja museot tarjoavat kiehtovia mahdollisuuksia. Niinpä laadittiin uusi maailmanperintökohteeseen sopiva ohjelma **”Kulttuuriympäristöpolku”**, jota tarjottiin vuoden alusta alkaen leirikouluryhmille. Tämän ohjelman kautta pyrittiin parhaalla tavalla hyödyntämään Suomenlinnaa maailmanperintökohteena. Kulttuuriympäristöpolun laati kaksi ympäristöalan opiskelijaa. Ohjelman seurauksena Helsingin opetusviraston kanssa saatiin aikaan sopimus, joka tuo 30 leirikouluryhmää Suomenlinnan leirikouluun, ja jossa yhtenä ohjelman tullee olemaan kulttuuriperintö. Opetusvirasto tiedotti kouluille, että Suomenlinnassa pidettävään leirikouluun virasto antaa luokalle avustuksen, joka kattaa puolet kuluista. Ympäristökasvatus oli myös vahvasti mukana alusta alkaen, sillä Eeva-Liisa Ryhänen räätälöi WWF:n naturewatch-ohjelmia sellaisiksi, että ne soveltuivat nimenomaan Suomenlinnan luontoon: puistoihin ja Itämereen.

Leirikoululaisia Hostel Suomenlinnan ruokasalissa 2004

Toisena alkukauden ohjelmana oli Suomenlinnan historiaan paneutuva ”Historian opetuspolku.”

Ehrensverd-seuran kanssa aloitettiin myöhemmin tiivis yhteistyö, jonka mukaan leirikouluryhmille tarjotaan heidän ohjelmapakettejaan. Näistä etenkin historiallinen kierros ”Tykit ja tunnelit” on ollut varsin suosittu. Omia Suomenlinnan historiaan painottuvia ohjelmia on myös kehitelty ja 2010-luvulla siirryttiin eräänlaiseen digiaikaan, kun Elina Kokko valmisti

iPadien avulla toimivan suunnistustehtävän ”Suokin valloitus”, joka on myös ollut yksi suosituimmista ohjelmistamme. Luontoon ja ympäristöön painottuvista ohjelmista on syytä mainita ainakin ”Itämerentutkijoiden retki”, jossa oppilaat tekevät pienryhmissä empiirisiä tutkimuksia Itämeren tilasta. Sosiaaliset harjoitukset ovat myös näytelleet suurta osaa ohjelmissa. Luokkien mahdollisuuksina on ollut alusta alkaen valita ohjelmiksi erilaisia leikkimielisiä kilpailuja, ryhmähenkeä vahvistavia tehtäviä ja yhteistyönä tapahtuvaa ruoanvalmistusta. Sellaista tarjoaa ”Pizzapaja” -niminen ohjelma.

Yhteistyö Suomen nuorisokeskusyhdistyksen kanssa alkaa

Suomen nuorisokeskusyhdistyksen (SNK) toiminnanjohtaja Jani Karjalainen oli lähettänyt syksyllä 2006 yhteistyötarjouksen. Kyseinen yhdistys haluaisi toimistotilan käyttöön Suomenlinnan leirikoulukeskuksesta. Neuvottelu käytiin yhdessä Kimmo Aaltosen (OKM) kanssa ja SNK oli valmis tukemaan leirikouluyhdistyksen toimintaa vuokran muodossa, sillä se haluaa olla Helsingissä lähellä tärkeitä sidosryhmiä. Toimistotila lohkaistiin rakennuksen yläkerran keittiötilasta. Tämä yhteistyön muoto koettiin pian liian vähäiseksi, eikä se tukenut riittävästi leirikouluyhdistyksen taloutta.

Jatkoneuvottelujen pohjaksi hyväksyttiin kevätkokouksessa 31.3.2007 toiminnanjohtaja Juha Kurosen, Jani Karjalaisen sekä Kimmo Aaltosen (OKM) ehdotus organisaation muutoksesta siten, että perustettaisiin **Suomenlinnan koulutus- ja leirikoulukeskus oy**. Tarkoitus oli turvata näin SLY:n riittävä taloudellinen asema. SNK:n osalta asia liittyi siihen, että valtakunnalliset nuorisokeskukset alkoivat päivittää strategiaansa keväällä 2006. Päivityksen taustalla oli uudistunut nuorisolaki, joka astui voimaan 1.3.2006. Yksi strategiatyön analyysistä oli se, että nuorisokeskusten toimintaa ei tunneta tarpeeksi hyvin pääkaupunkiseudulla. Yhteistyö opetusviranomaisten ja eri sidosryhmien vuoksi olisi helpompaa, jos SNK:n toimisto olisi Helsingissä. Suomenlinnan leirikoulukeskus on lisäksi tuottanut toistaiseksi tappiota yhdistykselle, eikä Opetusministeriö ole

luvannut tukea sen toimintaa. Perustettavan osakeyhtiön osakepääomaksi kaavailtiin 100 000 €, josta SNK merkitsee 85 000 € ja SLY 15 000 €. Yhtiön nimeksi tuli myöhemmin **Suomenlinnan leirikoulukeskus oy**.

Hostel Suomenlinnan taloutta yritettiin parantaa myös siten, että ruokasali vuokrattiin 2007 kesäajaksi Robert Ramstedtin perustaman vegebaarin käyttöön sillä ehdolla, ettei siitä aiheudu mitään haittaa hostellin asiakkaille. Suomenlinnan hoitokunta ei pitänyt tästä ajatuksesta ja niinpä kokeilu jäikin hyvin lyhytaikaiseksi.

Opetusministeriöstä ei saatu avustusta Brobyn keittiön remonttiin ja Opetushallitus antoi tukea vain toimintaan. Taloudellinen tilanne alkoi kiristyä entisestään ja Brobyn leirikeskusta päätettiin tarjota vuokralle Skogen i Skolan -yhdistykselle. Tämä oli eräänlainen lähtölaskenta kahden leirikoulukeskuksen mallille.

Hostellin hallinto siirtyy Suomen nuorisokeskusyhdistykselle

Kevätkokouksessa, joka pidettiin Suomenlinnassa 25.4.2008 Suomenlinnan leirikoulukeskus osakeyhtiö -malli hylättiin ja tilalle päätettiin kehittää uudenlainen yhteistyö. SLY ehdotti 8.9.2008, että Suomenlinnan leirikoulukeskuksen ja hostellin hallinnointi ja talous siirtyisivät kokonaan SNK:lle. Varsinaisen leirikoulutoiminnan kehittäminen ja ohjelmien tuottaminen jäisi edelleen SLY:lle. Tämä malli edellyttää, että SNK palkkaa keskuksen toiminnanjohtajan ja hankevastaavan. Leirikouluvastaavan tehtävää hoitaa SLY:n toiminnanjohtaja Juha Kuronen, joka työskentelee

Suomen nuorisokeskus muuttaa Hostel Suomenlinnaan 2006

tammikuun alusta toukokuun loppuun sekä syyskuussa kehittämässä leirikouluohjelmia ja ohjaamassa ryhmiä. Ensimmäiseksi hostellin toiminnanjohtajaksi valittiin Kaisa Pyhälä. Esitetty suunnitelma hyväksyttiin myös SNK:n hallituksessa, Opetusministeriössä ja Suomenlinnan hoitokunnassa. Syyskokous pidettiin Suomenlinnassa 31.10.2008 ja siinä hyväksyttiin leirikoulukeskuksen ja hostellin liiketoiminnan siirtosopimus ja irtaimiston myynti SNK:lle. Irtaimiston myyntihinta oli 10 000€. Juha Kuronen allekirjoitti siirtosopimuksen Jani Karjalaisen (SNK) kanssa 17.12.2008. Sen mukaan Suomenlinnan hosteloiminta ja hallinto siirtyvät 1.1.2009 Suomen nuorisokeskukset ry:lle (SNK).

Brobyn kiinteistöstä pyydettiin pankin vaatima hinta-arvio, jonka mukaan se on noin 330 000 €. Arviota tarvittiin, jotta Nordea voisi antaa remonttilainaa. Keittiöremontin kustannukset ovat 45 000 € ja ulkorakennuksen laudoituksen uusiminen maksaa noin 5 000 €. Päätettiin anoa Nordealta 50 000 € lainaa yhdessä Lasten lomayhdistyksen kanssa. Lainan vakuudeksi pantattiin molemmat omistuksessa olleet kiinteistöt. Kevätkokouksen yhteydessä 2009 pidetyssä hallituksen kokouksessa todettiin, että Brobyn remonti on sujunut aikataulun ja suunnitelmien mukaisesti ja valmistuu lopullisesti elokuussa. Suomenlinnan leirikouluohjelmien kehittämistä varten perustettiin työryhmä, johon tulee mukaan myös Suomenlinnan leirikoulukeskuksen edustajana Sinikka Jauhiainen.

Broby pannaan myyntiin

Yhdistyksen kevätkokouksessa 19.3.2010 taloudellinen tilanne todettiin erittäin heikoksi. Sen vuoksi päätettiin, että lehti ilmestyy vain yhtenä numerona, eikä kurssitoimintaa järjestetä lukuun ottamatta biologian opettajien lintukurssia Virossa ja NLR:n pohjoismaista kesäkurssia Saaristomerellä.

Brobyn toiminta on ollut suhteellisen vilkasta: leirikoululaisia oli 540 (20 leirikoulua) ja leiriläisiä hieman yli 500. Tämäkään ei riitä pelastukseen ja niinpä syyskokouksessa päätettiin panna Brobyn kiinteistö myyntiin. Tähän antoi potkua myös se, että Opetushallituksesta saatiin keväällä 2011 tieto, ettei OPH tue Brobyn toimintaa. Myynnin toimeksianto annettiin Tammissaaren Aktia-pankille. Tarkoitus on kuitenkin jatkaa toimintaa vuoden lokakuuhun saakka, jotta kaikki varaukset saadaan hoidettua. Toimintaa joudutaan nyt pyörittämään lähes kokonaan velkarahalla.

Brobyn kiinteistöstä saatiin kaksi ostotarjousta, mutta niitä ei hyväksytty, koska hinta oli liian alhainen. Päätettiin jatkaa Aktian välityksellä myyntiä. Harmia tuotti päärakennuksen yläkerrassa sattunut putkirikko, josta vakuutusyhtiö korvasi vain 30 % vedoten putkiston ikään.

1.6.2012 allekirjoitettiin lopulta kauppakirja, jolla Brobyn kiinteistö myytiin Joonas ja Nanny Walénille 350 000 euron hinnalla. Brobyn tyhjentäminen aloitettiin heti, sillä talo luovutetaan 1.7. Yhdistyksen ensimmäinen oma leiri(koulu)keskus oli saanut päätepuheen.

Outdoor Education-verkosto (LYKE) syntyy

Vuonna 2007 perustettiin Luonto- ja ympäristökoulujen liitto edistämään näiden koulujen toimintaa. Luonto- ja ympäristökoulut eroavat leirikouluista siinä, että niissä ei ole yöpymisiä ja ohjelmat ovat vahvasti luonto- ja ympäristöpainotteisia.

Joulukuussa 2010 toiminnanjohtaja Juha Kuronen kutsuttiin Suomen nuorisokeskusyhdistyksen, Seikkailukasvatusverkoston sekä Luonto- ja ympäristökoulujen liiton kanssa yhteiseen palaveriin, jonka tarkoituksena oli yhteistyön tiivistäminen. Neuvottelussa oli mukana myös Niina Mykrä, Kaisa Pyhälä sekä Mikko Niipala. Sovittiin, että kartoitetaan ainakin seuraavat yhteistyön muodot: yhteisen lehden julkaiseminen ja kustantaminen, yhteisen toiminnanjohtajan valinta Suomen leirikouluyhdistykselle ja Luonto- ja ympäristökoulujen liitolle. Etätavoitteena voisi olla myös näiden järjestöjen yhdistäminen.

Café Jugendissa, Helsingissä, pidettiin 3.6.2011 tähän palaveriin liittyvä verkostopalaveri, jossa olivat mukana Suomen leirikouluyhdistys, Luonto- ja ympäristökoulujen liitto, Suomen nuorisokeskukset, Ympäristökasvatusseura sekä Metsähallituksen luontokeskukset. Tarkoituksena oli pyrkiä yhdistämään kaikki koululaisille luonto- ja ympäristöpalveluita tuottavat organisaatiot. Yhtenä mahdollisuutena on luoda verkostosta eräänlainen kattojärjestö, eli luonto- ja ympäristökasvatusta sekä kestäväan elämään tähtäävää kasvatusta tukeva hanke. Alkuvaiheessa verkostosta käytettiin nimeä Outdoor Education-verkosto.

SLY:n kannalta merkittävin päätös syyskokouksessa 15.10.2011 liittyi tähän verkostoon, josta myöhemmin kehittyi LYKE-verkosto. Leirikouluyhdistyksen toiminnanjohtajan tehtävät päätettiin siirtää ostopalveluna Luonto- ja ympäristökoulujen liitolle. Yhteisenä toiminnanjohtajana aloitti vuoden 2012 alusta Niina Mykrä. Nykyinen SLY:n toiminnanjohtaja Juha Kuronen siirtyi sihteeriksi. Yhdistyksen toimisto siirrettiin samalla Brobystä Tampereelle, jossa pidettiin myös syyskokous 26.10.2012. Siinä käsiteltiin mm. leirikoulu- ja luontokoulutoiminnan kriteerejä, joiden pohjana oli LYKE-verkoston ohjausryhmän laatima ehdotus. Sen mukaan verkostossa olevat toimijat määritellään kolmeen tasoon: kehittämiskeskus, toimintakeskus ja osaamiskeskus. Näitä kriteereitä täsmennettiin myöhemmin. Kokous päätti myös, että toiminnanjohtaja ei ole vastaisuudessa enää hallituksen jäsen, vaan palkallinen toimihenkilö.

LYKE-verkoston ensimmäinen saavutus liittyi Jyrki Kataisen hallituksen lobbaamiseen siten, että hallitusohjelmaan saatiin maininta koulun ulkopuolella tapahtuvan luonto- ja ympäristökasvatuksen kehittämisestä. Tämä johti myös siihen, että Luonto- ja ympäristökoulujen liitto pääsi OKM:n valtionavustusten piiriin.

Villa Elfvikissä (Espoo) järjestettiin 17.11.2011 ensimmäinen luonto- ja ympäristökoulujen opettajille tarkoitettu koulutustilaisuus, johon kutsuttiin myös Suomen leirikouluyhdistyksen leirikoulu keskuskeskukset. Tämän jälkeen vastaavia kokouksia on järjestetty vuosittain eri puolilla maata. Varsin näkyvä tilaisuus on joka kolmas vuosi järjestettävä ”Ulos-Ut-Out” -kurssi.

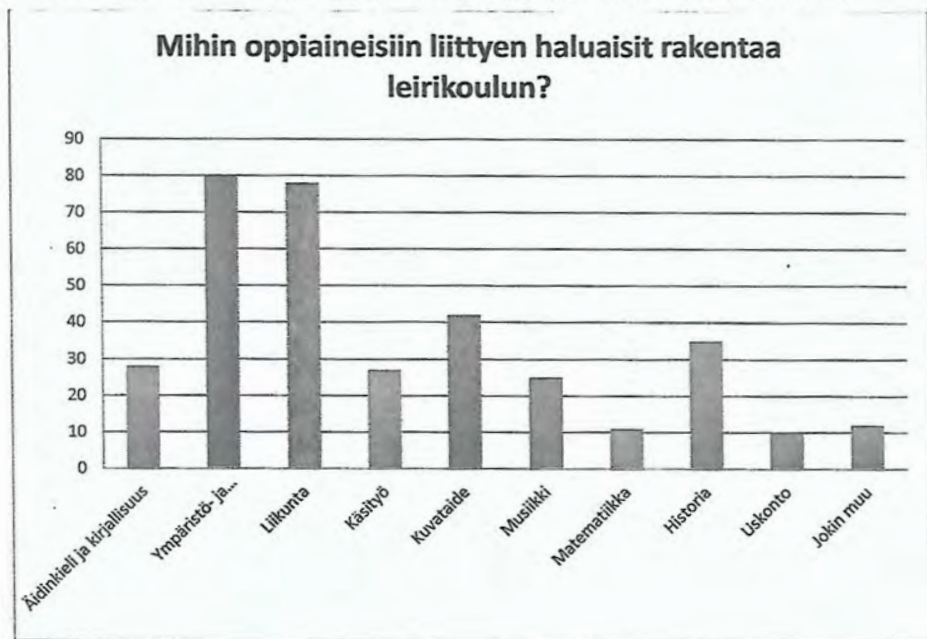
*LYKE-verkostolle
kehitettiin alusta alkaen
oma logo*

Leirikoululähettiläs-projekti polkaistiin käyntiin

Yhdistys oli tässä vaiheessa ”koditon”, joten kokoukset jouduttiin pitämään yksityistiloissa. Ennen kevätkokousta (29.4.2013 Turku) pidetyssä hallituksen kokouksessa todettiin, että syksyllä ilmestyvä LYKE-verkoston lehti julkaistaan Ympäristökasvatus-lehden liitteenä. Se päätettiin jakaa myös kaikille SLY:n jäsenille.

Keväällä 2013 haettiin rahoitusta ”Ulos luokasta” -leirikoululähettiläille, jotka kiertäisivät kouluja ja pitäisivät koulutuksellisia tietoiskuja ja käytännöllisiä harjoituksia opettajille leirikouluun liittyen. Erityisesti tähtäimessä olivat VESO-päivät. Opetushallitukselta saatiin kesällä tieto, että meille myönnettiin hakemaamme Leirikoululähettiläs-projektiin 7500 €. Se päätettiin käyttää tässä vaiheessa nettisivujen rakenteelliseen ja sisällölliseen uudistamiseen. Yhdistyksen kotisivut uudistettiin vuoden 2014 alussa ja ne avautuivat osoitteella www.leirikoulut.com ja myös osoitteella www.leirikoululahettilas.com. Uusista kotisivuista vastasivat leirikoululähettiläät Pro gradu-työnään. Leirikoululähettiläiksi palkattiin kaksi tamperelaista opiskelijaa Katinka Kaakkomäki ja Minttu Kauppila. OPH:n avustus ei ollut toivotun suuruinen, joten leirikoululähettiläät eivät voineet toteuttaa koulukäyntejä tavoitteen mukaisesti. He edustivat kuitenkin yhdistystä monissa tilaisuuksissa, kuten Educassa. Ulos luokasta -projekti jatkuu edelleen, mutta sitä toteuttavat puheenjohtaja ja nuorisotyön vastaava yhdessä toiminnanjohtajan kanssa.

DIAGRAMMI 3. Oppiaineet, joiden ympärille opettajat haluaisivat rakentaa leirikoulun.

Leirikoululähettiläät kysivät opettajilta esimerkiksi leirikoulun oppiaineista

Lokakuun alussa osallistuttiin ensimmäisen kerran **Helsingin yliopiston opettajanvalmistuslaitoksen** järjestämään koulutuspäivään omalla työpajalla. Tilaisuudessa esiteltiin laajasti koulun ulkopuolista opiskelua. Työpajan ohjaajina olivat leirikoululähettiläät. Tällä toiminnalla pyrittiin vaikuttamaan opettajiksi opiskeleviin, jotta heillä olisi paremmat edellytykset käyttää hyväksi koulun ulkopuolista ympäristöä opetuksessaan.

LYKE-verkoston jäsenorganisaatiot ovat jatkaneet yhteistyön suunnittelua. Verkoston ohjausryhmään ovat SLY:n edustajina kuuluneet Juha Kuronen ja Niina Mykrä. OKM myönsi verkostolle valtionavustusta vuoden 2014 alusta.

Uudet opetussuunnitelmat tukevat leirikoulua

Kevätkokouksessa 2014 hyväksyttiin yhdistyksen uudet säännöt lähetettäväksi Patentti- ja rekisterihallitukseen. Uusissa säännöissä kotipaikka on Helsinki ja varajäsenet eivät enää ole henkilökohtaisia, vaan niitä valitaan aina kaksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi kokouksiin voi osallistua myös tietoliikenneyhteyksien kautta. Tämä mahdollistaa myös verkkokokousten järjestämisen etänä. Lisäksi kevätkokous totesi, että leirikouluksusten erilainen ALV-käytäntö sotii EU:n kilpailulainsäädäntöä vastaan. Asiaan päätettiin palata tulevana vuonna, mutta tilanne on edelleen kiu-sallinen. Syyskokouksessa Nuorisokeskus Anjalassa listattiin myös tulevaisuuden visio ja tavoite:

”Jokainen peruskoululainen pääsee ainakin kerran leirikouluun”

Vuosi 2014 oli vahvasti opetussuunnitelmaan painottuva. Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön vuoden 2016 alusta. Opetushallituksen työryhmät valmistelivat uusia opetussuunnitelman perusteita, joihin kaikki LYKE-verkoston organisaatiot halusivat vaikuttaa. Tampereella pidettiin 12.4.2014 leirikouluksusten tapaaminen, johon osallistui Opetushallituksen edustajana Jukka Tulivuori videoyhteydellä. Hänen tehtävänänsä oli vastata kysymykseen: ”Mikä on leirikoulun rooli opetussuunnitelmissa 2016”? Tarkkaa vastausta ei saatu, mutta Tulivuori lupasi viedä yhdistyksemme toiveita työryhmiin. LYKE-verkoston taholta lähetettiin Opetushallitukseen lausunto opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta. Siinä todettiin neljä keskeistä seikkaa:

1. kestävä kasvatuksen suunnitelmien on oltava kouluille pakollisia,
2. jokaisen oppiaineen sisällöissä ja tavoitteissa on mainittava kestävä elämäntapa,
3. oppiminen luokan ulkopuolella on tuotava esiin kaikkien oppiaineiden kuvauksissa,
4. koulujen on huolehdittava riittävästä tuesta kestävä elämäntavan kasvatukseen

Suomenlinnassa pidettiin 4.11.2014 vielä kutsuseminaari aiheesta ”Opetussuunnitelma uudistuu, uudistuuko opetus?”. Siihen osallistui 40 henkeä. Alustajina olivat professori Anna Uitto (Helsingin yliopisto), erityisasiantuntija Jaakko Salo (OAJ), toiminnanjohtaja Niina Mykrä (SNK) sekä opetusneuvos Jukka Tulivuori (OPH). Uudet opetussuunnitelman perusteet saatiin 2016 ja niissä todetaan selkeästi: **koulun ulkopuolella annettava opetus on pedagogisesti tärkeää.**

Opetushallituksen ohjeissa on lisäksi seuraava teksti: Lainsäädäntö ei estä kouluja järjestämästä retkiä, leirikouluja vierailuja tai muita tapahtumia. Koulun ulkopuolella annettavalla opetuksella luodaan toimintakulttuuria, johon kuuluu vuorovaikutus ja yhteistyö ympäröivän yhteisön kanssa.

Itämeren empiiristä tutkimista Suomenlinnassa

Retkien ja vierailujen avulla voidaan myös monipuolistaa oppimisympäristöjä ja työtapoja sekä tarjota elämyksiä, jotka innostavat oppilaita osaamisen kehittämiseen. Oppilaiden aktiivisuutta ja oppimaan oppimista edistää se, että opiskelu tapahtuu autenttisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Koulun ulkopuolella annettava opetus on myös omiaan lisäämään oppilaiden hyvinvointia ja osallistuvaa kansalaisuutta. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan kaikkien näiden seikkojen tärkeyttä opetuksen toteuttamisessa. Paljon puhetta aiheuttanut kysymys leirikoulun varainkeruusta sai nyt lopullisen päätöksen: vanhemmat voivat osallistua keruuseen vapaaehtoisesti.

Suomen nuorisokeskusyhdistyksen toiminnanjohtaja Eija Pietilä lähetti kuntien opetustoimesta päättävälle taholle kirjeen, jossa hän pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että opetussuunnitelma 2016 kehottaa kuntia yhteistyöhön koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa ja kirjaamaan tämän myös paikallisiin opetussuunnitelmiin. Pietilä korostaa myös, että yhdeksi perusopetusta tukevaksi toimintamuodoksi on nimetty **leirikoulut**. Opetussuunnitelman tavoitteena on, että oppimisympäristöinä käytetään enenevässä määrin lähiluonnon lisäksi luonto- ja ympäristökoulujen, leirikoulukeskusten, museoiden ja tiedekeskusten toimintaympäristöjä. Leirikoulut todetaan myös erittäin merkittäviksi tavoiteltaessa opetuksen eheyttämistä.

Koska seuraava vuosi on yhdistyksen 40-vuosisjuhluvuosi, päätettiin hakea avustusta **historiikin** kirjoittamista varten Suomen kulttuurirahastolta. Toiminnanjohtaja Niina Mykrä tekee hakemuksen. Valitettavasti tukea ei saatu ja hanke kaatui tällä kertaa.

Yhdistys täyttää 40 vuotta!

Leirikoulukeskusten edustajat kokoontuivat 12.-14.3.2015 Leirikoulukeskus Metsätähteen Turun Hirvensalossa. Mukana oli edustajia leirikoulu- ja nuorisokeskuksista sekä Luonto- ja ympäristökoulujen liitosta. Tapaaminen liittyi uusien opetussuunnitelmien käsittelyyn. 14.3. pidettiin myös Suomen leirikoulu yhdistyksen 40-vuotisjuhlavastaanotto, johon osallistui myös entisiä hallituksen jäseniä sekä toimihenkilöitä. Opetusalan Ammattijärjestön (OAJ) edustaja Jaakko Salo osallistui kokoukseen esittäen OAJ:n kehittämiä turvaohjeita koulun ulkopuolisessa opiskelussa. Keskustelun yhteydessä kuultiin, että leirikoulukeskus ei lain mukaan voi maksaa päivärahaa opettajille, koska he eivät ole keskuksen työntekijöitä. Päiväraha kuuluu koulun maksettaviin.

Toimintavuoden aikana saatiin yllättävä tieto, että Suomen Nuorisokeskusyhdistys on luopumassa Hostel Suomenlinnan toiminnasta ja on halukas siirtämään toiminnan takaisin SLY:lle, joka pyörittä hostellia ja siihen niveltävää leirikoulutoimintaa jo vuosina 2002-2008. Hallitus hyväksyi tarjouksen, joka vahvistettiin kevätkokouksessa 14.4. Päätökseen jätettiin yksi eriävä mielipide. Suomenlinnan hoitokunta kannatti myös erittäin lämpimästi sitä, että SLY palaa uudelleen toimijaksi.

Suomenlinnan siirtyminen takaisin SLY:lle merkitsee myös valtakunnallisesti tärkeää vaikutuskanavaa, sillä kaikkialta Suomesta leirikouluryhmiä on tulossa Helsinkiin ja heille voidaan tarjota nyt korkeatasoinen opinto-ohjelma sosiaalisine hankkeineen sekä edullinen ja turvallinen majoitusvaihtoehto. Lisäksi Hostel Suomenlinna tarjoaa yhdistyksellemme mahdollisuudet järjestää koulutustilaisuuksia peruskoulujen opettajille sekä leirikoulukeskusten henkilöstöille.

Syyskokouksessa 23.10.2015 Hostel Suomenlinnassa hyväksytyssä toimintasuunnitelmassa päätettiin ottaa SNK:n työntekijät yhdistyksen palvelukseen vanhoina työntekijöinä ja entisin ehdoin.

Vuoden 2016 alusta yhdistyksen palvelukseen tulivat mm. seuraavat:

Elina Kokko, Nuorisotyön johtaja, kokoaikainen

Petra Miessmer, Hostellijohtaja, kokoaikainen

Samassa kokouksessa valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi Juha Kuronen ja Benita Björkell siirtyi varapuheenjohtajaksi. Toiminnanjohtajan tehtävät siirrettiin hostellijohtaja Petra Miessmerille, joka toimii myös hallituksen kokousten sihteerinä ja esittelijänä.

*Puheenjohtajan tehtävät 2015 jättänyt
Benita Björkell Creo-messuilla 1998*

*Puheenjohtajan tehtävät vastaanottanut
lintubongari Juha Kuronen 2016*

Suomenlinnan leirikoulut omissa käsissä!

Kevätkokouksessa 28.4.2016 todettiin, että yhdistyksen jäsenenä on 35 leirikoulukeskusta, 21 henkilöjäsentä, 19 yhdistystä ja 1 kunta (Tammisaari). Kokouksessa asetettiin tavoitteeksi leirikoulukeskusten määrän kasvattamisen neljäänkymmeneen, mikä onkin toteutunut.

Hostellin aikaisemmasta toiminnasta poiketen, vuoden 2016 ryhmien ruokailuista päivälliset päätettiin toteuttaa Hostellin omassa keittiössä. Päivällisten suunnittelusta sekä toteuttamisesta vastasivat Juha Kuronen, Petra Miessmer sekä Ari Matilainen. Lisäksi Hostellin omassa keittiössä valmistettiin ryhmien välipaloja, kahvitarjoiluja, iltapaloja sekä aamiaisia.

Hostel Suomenlinna suoritti hyväksytysti kevään ja kesän aikana Haaga-Perhon järjestämän laatu- ja laadunhallinnan käsikirjan laadunhallinnan mittareineen. Lisäksi Hostellille laadittiin keväällä erittäin kattava ympäristösuunnitelma ja kestävä kehityksen karttoitus.

Uudet opetussuunnitelman perusteet astuivat voimaan ja Opetushallitus katsoo edelleen leirikoulun tukevan hyvin opetussuunnitelmaa. Lisäksi leirikoulu on ennen kaikkea merkityksellistä sosiaalista toimintaa, sillä sen katsotaan ryhmäyttävän ja auttavan näin löytämään oppilaiden vahvuuksia. Tärkeää on myös kokemukset ja elämykset. Opetushallitus katsoo lisäksi, että leirikoulu hyödyntää myös opettajaa.

Leirikouluryhmien kohdalla saavutettiin uusi ennätys: 48 leirikoulua. Lisäksi uutena aluevaltauksena olivat **rippikoululeirit**, joita järjestettiin kesällä 4. Hostel Suomenlinna tarjosi leirikou-

luille yksittäisiä 1,5-3 tunnin ohjelmakokonaisuuksia, joista ryhmä voi itse rakentaa ohjelman sekä 2-3 vuorokauden leirikoulupaketteja, joihin kuului yhdessä suunniteltu leirikouluohjelma. Vuoden aikana yhdessä suunniteltuja leirikoulupaketteja toteutettiin yhteensä kymmenen.

Vuoden 2017 aikana yhdistyksen (www.leirikoulut.com) ja sen oman leirikoulukeskuksen Hostel Suomenlinnan (www.hostelhelsinki.fi) nettisivut uudistettiin nykyajan vaatimukset täyttävälle sivupohjalle uutta graafista ilmettä noudattaen ja sivujen sisällöt päivitettiin. Työstä vastasi pääasiassa Elina Kokko.

Suomenlinnassa järjestettiin maaliskuussa jäsentapaaminen ja koulutustilaisuus. Tilaisuutta suunniteltiin yhdessä Suomen nuorisokeskusyhdistyksen kanssa. Tilaisuuden tavoitteena oli lisätä jäsenkeskusten välistä yhteistyötä, tuoda eri toimijoita tutuiksi toisilleen ja tarjota lisäkoulutusta ajankohtaisista teemoista. Päivä koostui asiantuntijapuheenvuoroista sekä työpajasta. Päivän teemoina oli koulun ulkopuolinen oppiminen, seikkailukasvatus, liikunta sekä ilmiöpohjainen oppiminen. Osa puheenvuorojen ja työpajojen vetäjistä oli jäsenkeskusten edustajia. Lisäksi puheenvuoroja oli pitämässä erityisasiantuntija Matti Ranta Opetushallituksesta sekä didaktiikan lehtori Arja Kaasinen Helsingin OKL:sta.

Leirikouluopas uusittiin vuoden alussa graafisen ilmeen mukaisesti houkuttelevammaksi ja selkeämmäksi. Oppaasta otettiin ensimmäistä kertaa myös painettu versio, jota jaettiin nuorisotalon tapahtumissa sekä hostellin tiloissa. Oppaan uusimisen yhteydessä ohjelmien kuvaustekstit muokattiin osuvimmiksi. Ohjelmistoon otettiin myös kaksi uutta ohjelmakokonaisuutta, Vallisaari-retki sekä Pizzapäivällinen. Lisäksi kehitettiin uusi talvileirikoulupaketti yhdessä Korkeasaaren luontokoulu Arkin kanssa.

Leirikouluyhdistyksen toimipaikkana on tärkeää tarjota palveluita myös **nuorisoryhmille** sekä nuorisotyön valtakunnallisille järjestöille. Palveluita tarjottiin myös kansainvälisille nuorisoryhmille. Kaikille Hostel Suomenlinnassa vieraileville ryhmille oli tarjolla tietoa sekä esitteitä, että lehtiä leirikouluyhdistyksen toiminnasta ja jäsenkeskuksista.

Nuorisoryhmät löysivät Hostel Suomenlinnan!

Suomen hostellijärjestö valitsi Hostel Suomenlinnan vuoden hostelliksi vuonna 2018. Lisäksi Hostel Suomenlinna sai Luonto-Liiton suosituksen alkuvuodesta kestävän kehityksen matkailuyritykseksi. Molempia saavutuksia hyödynnettiin aktiivisesti markkinoinnissa. Hostel Suomenlinnassa järjestettiin vuoden hostelli -julkistamistilaisuus 16.1.2018. Leirikouluyhdistyksen toimipaikkana hostellin on tärkeää tarjota palveluita etenkin nuorisoryhmille sekä nuorisotyön valtakunnallisille järjestöille. Vuoden aikana vieraili Hostel Suomenlinnassa 22 nuorisoryhmää pitäen kokouksia ja seminaareja.

Hostel Suomenlinnan leirikoulutoiminnan tavoitteena on tarjota opetussuunnitelmaa tukevia ohjelmia ja leirikoulukokonaisuuksia turvallisissa ja ainutlaatuisissa ympäristöissä. Leirikouluohjelmien teemoina korostuvat Itämeri ja saaristoluento, historia sekä yhteistyötaitojen ja ryhmätoiminnan kehittäminen. Ohjelmistosta on valittavissa leirikoulupaketteja sekä yksittäisohjelmia. Leirikoulutoimintaan hankitut uudet iPadit saatiin käyttöön heti alkuvuodesta 2018, jolloin ne

olivat käytössä koko leirikouluvuoden. Vuoden alussa ohjelmia siirrettiin uusille appeille ja iPadit otettiin käyttöön. Ipadejä hyödyntävien ohjelmien toteuttaminen helpottui huomattavasti ja laitteet toimivat moitteettomasti koko vuoden. Leirikoulutoiminta alkoi vuonna 2018 jo maaliskuussa ja kevätkausi jatkui jälleen toukokuun loppuun saakka. Syksyn seasonki alkoi elokuussa ja kesti aina lokakuun puolelle saakka. Leirikouluryhmiä oli vuonna 2018 yhteensä 47 (tähän on laskettu mukaan myös päiväleirikoulut), kun edellisvuonna ryhmiä oli yhteensä 33.

NLR:n kesäseminaari nuorisokeskus Ankkapurhassa 2019

Kevätkokouksessa 6.5.2019 hyväksyttiin uusi sääntömuutos, jonka hallitus toi päätettäväksi. Uudet säännöt muutettiin siten, että ne paremmin vastaavat nuorisolaissa määrättyjä tehtäviä. Tällä pyritään saavuttamaan jatkossa nuorisotyön palvelujärjestön status. Lisäksi päätettiin, että Pohjoismaisen leirikouluneuvoston (NLR) kesäkokouksen yhteydessä valitaan yhdistyksen kunniajäseneksi monivuotinen hallituksen jäsen ja varapuheenjohtajana toiminut **Thina Wikström**. Hän toimi yhdistyksen alkuvuosina myös info-lehden ja Leirikoulu-Lägerskola -lehden päätoimittajana. Thina on ollut myös Pohjoismaisen leirikouluneuvoston (NLR) presidenttinä.

Thina Wikström on ollut yhdistyksen kantavana voimana 1970-luvun lopusta alkaen. Hänet valittiin kunniajäseneksi NLR:n kesäkokouksessa 2019.

Koronan kourissa hallitus pienenee

Vuosi 2020 oli sekä yhdistyksen että hostellin toiminnassa varsin poikkeuksellinen. Siitä piti huolen Covid-19, joka aiheutti keväällä lähes kaikkien leirikouluryhmien ja myös muiden ryhmien peruuntumisen. Samalla lopahti myös kansainvälinen matkailu, joka on ollut etenkin kesällä tärkeä tulonlähde. Kesällä peruuntuivat myös kaikki viisi rippikoululeiriä. Syksyllä saatiin järjestettyä muutama leirikoulu, mutta silloinkin tuli useita peruutuksia. Hallitus kokoontui vuoden aikana kymmenen kertaa. Seitsemän kokousta pidettiin etäkokouksina. Ennen toimintavuoden päättymistä jättivät eronpyynnön Eija Pietilä, Jenni Liikkanen sekä Klarika Sander. Eroamisen syynä oli yhdistyksen epävarma taloudellinen tilanne. Sääntöjen mukaan hallituksessa on oltava puheenjohtajan lisäksi vähintään 4 jäsentä, joten varajäsenistä Elise Kurtén pyydettiin hallituksen varsinaiseksi jäseneksi loppukaudeksi.

Pandemian vuoksi jouduttiin monia tilaisuuksia peruuttamaan. Tällainen oli mm. Nurmeksessa järjestettävä Ulos-Ut Out -tapahtuma sekä Pohjoismaisen leirikouluneuvoston (NLR) seminaari Islannissa. Hostellissa vieraili vuoden aikana yhteensä 25 ryhmää (ryhmiin on laskettu mukaan 14 leirikouluryhmää), kun vuonna 2019 ryhmiä kävi yhteensä 88. Hostel pidettiin kokonaan suljettuna 7. – 12.6.2020. Tänä aikana nuoristoyönvastaava Elina Kokko vastasi vain saapuviin puheluihin. Vuonna 2020 myös useat nuorisoalan ryhmät joutuivat perumaan kokouksensa ja seminaariensa järjestämisen ryhmien kokoontumisrajoitusten vuoksi. Vain 7 ryhmää piti kokouksensa Suomenlinnassa.

Vuosi 2020 olikin Suomen leirikoulu yhdistyksen historian synkin tämän pandemian vuoksi. Vaikka riskianalyysiä tehdään vuosittain, yhdistyksessä ei osattu varautua näin pitkiin ryhmien kokoontumisten rajoituksiin ja sen aiheuttamaan tulojen romahdukseen. Yhdistyksen toiminnasta valtaosan rahoittaa sen ylläpitämä hostelli, johon rajoitukset osuivat 63 % liikevaihdon menetyksellä. Sopeutustoimia tehtiin mahdollisimman paljon mm. lomautuksilla ja kulujen minimoinnilla. Tulonmenetykset olivat kuitenkin niin merkittäviä, että toiminnan tulevaisuus olisi ollut vakavasti uhattuna ilman Valtionkonttorin kustannustukea, jota lopulta saatiin toisella kierroksella merkittävästi joulukuussa. Tappioista selviäminen ja toiminnan kannattavuuden nostaminen vuoden 2019 tasolle tulee viemään useamman vuoden, sillä velkataakkaa kertyi mm. hostellin vuokrista ja Tyel-maksujen järjestelyistä. Tilikauden tulos oli lähes 38 000 € tappiollinen.

Vuosi 2021 oli Covid19 -pandemian vuoksi yhdistykselle edelleen vaikea rajoitusten jatkueksa pitkälle syksyyn. Velkaa ei kuitenkaan nostettu lisää ja vuonna 2020 kertyneitä vuokravelkoja pystyttiin lyhentämään. Valtionkonttorilta saatiin vuoden aikana merkittävästi kustannustukia. Vuoden tulos olikin hieman positiivinen. Toiminnanjohtaja lähetti sähköpostitse viestin Helsingin kasvatus- ja koulutustoimialan johdolle sekä lautakunnan jäsenille luokkaretkien puolesta. Helsingin on ainoa kunta Uudellamaalla, joka on tiukasti linjannut, ettei keväällä saa järjestää mitään luokkaretkiä. Moni leirikoulu uhkaa jäädä taas pitämättä, mikä on ikävää pitkään rahaa keränneille luokille ja toisaalta taloudellisesti haastavaa leirikeskuksille. Yhdistyksen hallitus piti Helsingin koulutoimen rajoituspäätöstä selvästi yliampuvana. Luokka saa opiskella yhdessä luokkahuoneessa, mutta ei esimerkiksi metsässä!

Toiminnanjohtaja Petra Miessmer piti yhdistyksen pinnalla pandemian aiheuttamien talousvaikeuksien keskellä

Perinteinen OKL:n luontopäivä pidettiin pandemian vuoksi etänä. Juha Kuronen oli laatinut siihen powerpoint-esityksen ”Luontopäivä Suomenlinnassa”. Sitä seurasi 160 opettajiksi opiskelevaa. Myös Nurmeksessa pidettävä Ulos-Ut-Out-tapahtuma oli etänä ja siihen osallistuttiin ilman omaa ohjelmaa. Etänä pidetyissä jäsentapaamisissa keskusteltiin pandemian vaikutuksesta nuoriin ja nuorisolaan sekä opiskeluun koulun ulkopuolella.

Strategia ja visiot luodaan

Jo vuoden 2019 aikana aloitettiin yhdistyksen strategian kehittäminen. Sen tarkoituksena on vastata kahteen kysymykseen: Miksi Suomen leirikoulu yhdistys on olemassa? ja Mitä teemme ja minkälaisia ovat arvomme? Lokakuussa 2021 järjestettiin johtoryhmän ja hallituksen kesken **strategiapäivä** Hostel Suomenlinnassa. Päivän aikana päivitettiin yhdistyksen tavoitteet ja strategia vuodelle 2028 saakka sekä laadittiin vuositasonen tiekartta tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategia valmistui lopulliseen muotoon vuonna 2024 ja se on julkaistu myös verkkosivullamme (leirikoulut.info). Verkkosivuiltamme on myös luettavissa yhdistyksemme visiot.

Vuosi 2025 on yhdistyksemme 50-vuotisen taipaleen juhluvuosi. Tämän vuoksi aloitettiin strategian uudistaminen tuleville vuosille hyvissä ajoin ja tarkoituksena oli laatia selkeät viitekehykset tulevien vuosien fokukselle. Kevään 2023 jäsentapaamisessa paneuduttiin yhdistyksen tavoitteisiin yhdessä verkoston jäsenten kanssa ja yhteisten ajatusten pohjalta lähdettiin laatimaan strategiaa vuodelle 2030. Strategisiksi painopisteiksi valikoituivat hyvinvointi ja mielenterveyden edistäminen, kestävä kehitys ja ympäristövastuullisuus sekä tiedolla vaikuttaminen. Julkinen strategia ja toimintaohjelma vuosille 2025–2027 kertoo tavoitteen, mutta niiden lisäksi tehtiin yksityiskohtainen vuositason suunnitelma ja harkiten valitut mittarit tavoitteiden saavuttamiseksi ja mittaukseksi. Strategia ohjaa Suomen leirikoulu yhdistyksen toimintaa seuraavat vuodet, kuitenkin sitä tarkistaen ja päivittäen vuosittain toiminnan suunnittelun yhteydessä.

Strategian päätavoitteet voidaan yksityiskohtaisemmin esittää seuraavasti: Edistämme lasten ja nuorten ympäristötoimijuutta, hyvinvointia, sosiaalisia taitoja, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tuemme kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Kehitämme verkostoyhteistyötä ja jaamme vertais-tietoa sekä annamme asiantuntijatukea jäsenillemme. Tarjoamme tutkittua ja ajankohtaista tietoa opettajille, huoltajille, nuorisotoimijoille ja päättäjille sekä pyrimme vaikuttamaan lainsäädäntöön siten, että leirikoulut otetaan osaksi jokaisen koulun opetussuunnitelmaa. Haluamme olla mukana myös vaikuttamassa siihen, että opettajat saavat leirikoulun ajalta päivärahan lisäksi riittävän palkkion. Tämä nähdään välttämättömäksi, sillä opettajalla on leirikoulussa jakamaton vastuu op-pilaista.

Nuorisotyötä kehitetään

Vuonna 2022 Suomen Leirikouluyhdistys maksoi kaikki pandemiavuosina Suomenlinnan leirikeskukselle (Hostel Suomenlinna) kertyneet vuokravelat. Yhdistyksen tuotot ja erityisesti Hostel Suomenlinnan liikevaihto nousivat ennätykselliseksi ja yhdistys teki budjetoidun mukaisen tuloksen. Lähes kaikki vuodelle asetetut laadulliset, toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin.

Yhdistykselle palkattiin keväällä jatkuvaan työsuhteeseen uusi **nuorisotyön vastaava**, jonka vastualueina ovat yhdistyksen sidosryhmätyö, viestintä ja hankkeet sekä leirikoulutoiminta omassa leirikeskuksessa Suomenlinnassa. Nuorisotyönvastaava kehittää myös Leirikoululähettiläs-projektin puitteissa yhdistyksen toimintaa strategian mukaisesti yhdessä toiminnanjohtajan kanssa. Uusi hanke ”Minä sinä hän -yhdessä enemmän” polkaistiin käyntiin ja sen toimintaan vuonna 2023 saatiin ensimmäinen rahoitus. Hankkeen tarkoituksena on **monikulttuuristen perheleirien** järjestäminen leirikoulunomaisesti. Elna Kokko siirtyi muihin tehtäviin ja nuorisotyön vastaavana aloitti **Mila Sjöholm**.

Toimintakaudella 2023 tämä kulttuurien välistä vuorovaikutusta lisäävän leiritoiminnan osahanke ”**Minä, sinä, hän – yhdessä enemmän!**” järjesti kolme leiriä Suomenlinnassa yhteistyössä Plan International Suomen kanssa. Leireiltä saatu palaute oli positiivista ja hanketoiminta jatkuu itsenäisenä hankkeenaan Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Hankkeen tavoitteena on kulttuurien vuorovaikutusta ja kohtaamista sekä kestävää elämäntapaa edistävän leiritoiminnan

Nuorisotyön vastaava Mila Sjöholm aloitti monikulttuuristen perheleirien järjestämisen sekä Suomenlinnassa että jäsenkeskuksissamme

järjestäminen leirikoulutoiminnan lähtökohdista käsin. Hanketta koordinoi nuorisotyön vastaava. Hanke tukee hyvin Opetushallituksen näkemystä (2014) siitä, että perusopetuksen tehtävänä on eri kulttuuritaustoista olevien oppilaiden kohtaaminen ja yhdessä tutustuminen erilaisiin tapoihin ja käytänteisiin. Leirejä toteutettiin myös vuoden 2024 aikana kolmessa leirikoulukeskuksessa ja osa leireistä pidetään 2025. Tämän NUPE-hankkeen toivottiin saavan tukevan sijan yhdistyksen toiminnassa, sillä kiinnostusta sitä kohtaan on tullut jo ulkopuoliseltakin taholta.

Vuosi 2024 oli myös uudistuneiden verkkosivujen vuosi. Edelliset verkkosivut olivat vuodelta 2017, joten katsottiin aiheelliseksi uudistaa ne

Kansainvälinen toiminta vilkastuu

Yhdistyksen kansainvälinen toiminta on ollut alusta lähtien vahvasti pohjoismaista yhteistyötä, joka alkoi epävirallisesti heti perustamisesta lähtien. Se muuttui viralliseksi silloin, kun Pohjoismainen leirikouluneuvosto – Nordiskt lägerskolråd (NLR) perustettiin syyskuussa 1984. Puheenjohtaja Jarl Strengin johdolla yhdistyksen hallituksen edustajat kävivät 1990-luvulla tutustumassa sekä USA:n että Australian leirikoulutoimintaan. Kesällä 1998 tehtiin vierailu Skotlantiin, jossa perehdyttiin erityisesti metsäopetukseen ja koulumetsätoimintaan.

Viimeisten viiden vuoden aikana kansainvälinen toiminta on vilkastunut selvästi. Kansainvälisten opettaja- ja oppilasryhmien vierailut Hostel Suomenlinnassa alkoivat 2014 ja ovat jatkuneet korona-aikaa lukuun ottamatta tähän päivään saakka. Oppilasryhmiä, joista useimmat ovat leiri-

Kansainvälisiä leirikouluryhmiä on vierailut Suomenlinnassa vuosittain

kouluja, on esimerkiksi vuonna 2025 tulossa ainakin kymmenen, esimerkiksi Islannista ja Japanista. Vuonna 2024 oli Suomenlinnassa myös kaksi kiinalaista leirikouluryhmää.

VisitEDUfinlandin kansainvälisiä opettajaseminaareja on pidetty vuodesta 2022 kesäisin. Tämä HEAT2022 – Helsinki Education in Action for Teachers -seminaari ulkomaisille opettajille ja kasvattajille on sovitusti aina elokuussa. Amerikkalaisten opettajien Outdoor Education -koulutuspäivä Suomenlinnassa on pidetty joko keväällä tai kesällä ja siitäkin on muodostunut perinne, joka jatkuu edelleen. Molempiin koulutuksiin liittyy luento sekä työpajoja. Kansainvälisille opettajille ja kasvattajille on näiden seminaarien ja koulutuspäivien yhteydessä esitelty suomalaista koulujärjestelmää, ja Suomenlinnassa he ovat tutustuneet etenkin koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen. Monet näistä ryhmistä ovat vierailleet myös muissa jäsenkeskuksissamme.

Leirikoulut nyt ja tulevaisuudessa

Leirikouluilla on vahva jalansija osana suomalaista koulutusjärjestelmää. Ne tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden oppia koulun ulkopuolella – yhdessä, käytännönläheisesti ja elämyksellisesti. Tänä päivänä leirikoulutoiminnan keskeisenä tavoitteena on tarjota kokonaisvaltaisia oppimiskokemuksia, jotka tukevat koulussa tapahtuvaa oppimista sekä vahvistavat sosiaalista vuorovaikutusta ja oppilaiden hyvinvointia.

Suomen leirikouluyhdistys – Lägerskolföreningen i Finland ry. edistää toiminnallaan lasten ja nuorten mahdollisuuksia oppia uusissa, osallistavissa ympäristöissä. Yhdistyksen työ tähtää yhteisöllisyyden ja ryhmähengen vahvistamiseen oppilasryhmissä, uusien taitojen ja tietojen oppimiseen koulun ulkopuolella sekä syrjäytymisen ehkäisyyn tarjoamalla kaikille tasapuolisia osallistumismahdollisuuksia.

Yhdistyksessä seurataan aktiivisesti kentän tarpeita ja kehityssuuntia. Vuoden 2025 alussa toteutettiin opettajille suunnattu kysely, jossa kartoitettiin opettajien näkemyksiään ja tarpeitaan leirikoulutoimintaan liittyen. Kyselyn tulokset vahvistivat käsitystä siitä, että leirikoulut ovat tärkeä osa koulumaailmaa.

Lähes puolessa vastanneiden kouluista järjestetään leirikoulu vuosittain ja peräti 67 % vastaajista koki leirikoulun tukevan merkittävästi tai erittäin merkittävästi oppilaiden oppimista ja hyvinvointia.

Opettajien näkemyksissä leirikoulujen tärkeimmiksi tavoitteiksi nousivat

- yhteisöllisyyden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- vastuun ottaminen itsestä ja ympäristöstä
- luonto- ja ympäristösuhteen vahvistaminen sekä
- koulussa opitun soveltaminen käytännössä

Leirikoulujen järjestämiseen liittyy kuitenkin myös haasteita. Kyselyn mukaan keskeisimpiä haasteita ovat rahoitus, vastuukysymykset, ajalliset resurssit, oppilaiden erilaiset tarpeet sekä vanhempien ja oppilaiden motivointi. Näihin haasteisiin on kuitenkin löydettävissä ratkaisuja, kuten

rahoituspohjan laajentaminen, vastuiden jakaminen, avoin viestintä sekä osallistujien ja huoltajien aktiivinen motivointi.

Vuosi 2025 on yhdistyksen 50-vuotisjuhlavuosi – tärkeä virstanpylväs, joka tarjoaa mahdollisuuden tarkastella mennyttä mutta ennen kaikkea suunnata katse tulevaan!

Kyselyssä kysyttiin myös opettajien näkemystä siitä, millainen on tulevaisuuden leirikoulu ja opettajat vastasivat. Tulevaisuuden leirikoulu on elämyksellinen, saavutettava ja merkityksellinen. Se tukee oppimista, vahvistaa yhteisöä ja kunnioittaa luontoa.

Kyselyyn vastanneiden näkemykset piirsivät yhteisen vision leirikoulusta, joka on ennen kaikkea yhteisöllinen, luonnonläheinen ja oppilaita osallistava. Tulevaisuuden leirikoulu nähdään osana oppimista ja kasvua – ei erillisenä tapahtumana, vaan mielekkäänä jatkumona koulutyölle.

Tulevaisuuden leirikoulut jatkavat siis vahvoilla juurilla: ne tarjoavat paikan oppia, kasvaa ja kokea yhdessä. Näistä lähtökohdista on hyvä jatkaa – leirikoulujen ja lasten hyvinvoinnin puolesta!

”Huoltajien tukema, oppilaiden suunnittelema, yhteistyössä koulun henkilökunnan ja leirikohteen kanssa toteuttama” -ope

Lisätietoa: www.leirikoulut.info

